

Tudengileht

Estonian Business School

Detsember

EBSi sõltumatu ajaleht

2003

ESTONIAN BUSINESS
SCHOOL

Ilmub 1995. aastast alates
2003/2004 õppeaasta
NR. 3 - Detsember

TEGIJAD

EBS tähistab see aasta oma 15ndat sünnipäeva, seoses sellega toimuvad EBSis ja väljaspoolgi mitmed üritused ning ka seekordne Tudengileht kajastab üsna põhjalikult EBSi ajalugu, tudengite muljeid EBSist ning sõna saavad ka Jan Andresoo (EBS Tegevdirektor) ning Anto Liivat (Omavalitsuse esimees).

Omavalitsus jätkab samas kosseisus

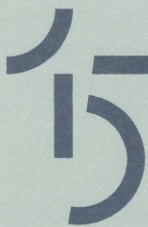
Uued Omavalitsusse valimised toimusid 30. oktoobril Radisson SAS hotellis. Kandidaate OV esimehe kohale oli üks: Anto Liivat koos oma meeskonnaga. Valimisi tulid vaatama mitmed teiste ülikoolide üliõpilasesindused ning samuti EBS juhtkond ja aktiivsemad tudengid.

Valimistest loe lk... 3

EBS peab juubelit

Sel sügistel saab EBS 15 aastaseks. Seoses sellega saavad Tudengilehes sõna EBSi tegevdirektor Jan Andresoo ning oma juhtumustest EBSis räägivad ka üliõpilased. Samuti on Tudengilehes EBS sünnipäeva ajakava.

Lk... 5-8

Pikenda oma ISIC-kaart Ühispangas!

ISIC Student Maestro
Kaks kaarti ühes: rahvusvaheline üliõpilaspilet ja pangakaart. Sajad soodustused Eestis ja tuhanded välismaal.

Võta alates 26.11.2003 Ühispanga ISIC Student Maestro üliõpilaspilet-pangakaart või pikenda olemasolevat, saad mitu kasulikku kingitust:

Sportlandi 100-kroonine kinkekaart, mida saad kasutada 21. detsembrini

Sportlandi kliendikaart, mille saad tasuta 18. jaanuarini kaupluses ISIC Student Maestro ettenäitamisel. Edaspidi saad kõikidelt ostudelt 10% hinnasoodustust

CD 100 plaadipoodides 15% hinnasoodustust kuni 18.01.2004, hiljem 8%

Tel: (0) 66 55 100 | www.eyp.ee/student

EESTI ÜHISPANK
SEB Grupp

Juhtkiri

Milleks mulle ISIC kaart?

Ühel õhtul läksin pizzat ostma. Peetri Pizzasse. Ning sinna just seetõttu, et pizza on seal hea ning ISIC kaart pakub seda soodsalt nautida. Mida paremat siis võiks-ki oodata: hea pizza ja soodsa hinnaga pealegi. Suur oli aga mu üllatus ISIC kaarti esitades, kui pizzakoha tööline teatas, et selles müügikohas neil ISIC soodustus ei kehti. Huvitav, huvitav! Mõtlesin, et äkki vedas mu mälu mind alt ja et tööline räägib tõtt. Vedasin siis ISICu broshüüri Peetri Pizza koha pealt lahti, kus on selge sõnaga kirjas: -20% pizza! Ei mingeid viiteid, et ühes müügikohas see ei kehti.

Rikuvad lepingut?

Saatsin järgmisena maili Eesti Üliõpilaskondade liitu ISICuga tegelevale spetsialistile. Küsimusega, et milles asi ja kas taoline käitumine ongi lubatud? Vastuseks saadeti mulle kiri, et soodustuse andjatega sõlmitakse koostööleping, kus on lahti seletatud lepingu eesmärk, lepingu ese, poolte õigused ja kohustused, poolte vaheliste teadete vahetamine, vääramatud jõud, vaidlusküsimuste lahendamise, jõustumine ja kehtivus, lepingu muutmise ja täiendamise ning lepingu ainulisus. Õeldi ka üldsõnaliselt, et lepingut rikkuda kindlasti ei tohi ning et kui selline intsident siiski juhtub, võetakse ühendust ettevõttega ning üritatakse leida asjale mingi lahendus.

Kuna vastus oli üsna ähmane saatsin täpsustava päringu, mille peale sain Peetri Pizza söögikohtade nimekirja, kus soodustus kehtib. Polnud just suur minu imestus kui nägin, et koht kus mind ISIC kaardiga teenindamast keelduti oli ka nimekirjas.

Spekulatsioonid

Vara on öelda, mis sellest edasi saab. Tudengileht kavatseb asja veel lähemalt uurida ning kui vaja on siis ka tudengite õiguste eest seista. Sest mis mõtet on omada ISIC kaarti, kui firmad vaid oma huvide järgi tegutsevad ning soodustusi oma suva järgi reguleerivad.

Geily Marmor

Nii nad ütlesid

Edukal juhul peab olema sisemine tasa-kaal ja eneseteadlikkus ühendatud edasipüüdlikkuse ja aktiivsusega.

Ruth Alas

Pea aga ütles, et iga süsteem vajab korralduslikku mootorit. Aga üks on selge - ilma teadmisteta kuigi kaugele ei jõua.

Arno Allman

Arvan, et ühelgi ajastul ei ole inimene olnud nii manipuleeritav kui praegu.

Hardo Pajula

EBS saab 15. aastaseks

27. novembril tähistab EBS'i pere oma 15. sünnipäeva. Terve päev käib üks suur sünnipäevatrall. Mis siis toimub? Eesmärgiks on tuua eestlased ja välismaalased üksteisele veel lähemale.

Kogu päev on jagatud kaheks: pidustused saavad alguse suurel vahetunnil, kui kõik EBS'is esindatud rahvused tutvustavad meile päeva jooksul bokside oma kodumaa kultuuri, traditsioone, õppimisvõimalusi ja palju muud. Loomulikult on esindatud ka Eesti boks, mis omakorda välismaalastele meie riigist ülevaadet antakse.

Õhtul toimub sünnipäeva afterparty Club Privé's, kuhu on oodatud kõik EBSlased. Klubi ukseid avatakse kell 22.00, trall kestab hommikuni! Esinevad atraktiivsed tantsijad. Et õhtut veel meelde jäävamaks teha, palume järgida dresscode'i: "Ärikas" 80-ndatel.

NB! Parima idee ja tutvustusega boksidele ning kahele lahendamisele kostüümile on välja pandud ka magusad auhinnad. Nii, et nüüd ruttu ruttu kapipõhja riideid otsima! EBS'i sünnipäevapeost on EBSlased lausa kohustatud osa võtma! Kes küll magaks maha nii tore päeva ja veelgi kütkestavam äö...

Toimetatus

Peatoimetaja: Geily Marmor
 Vanemtoimetaja: Jüri Saar
 Inglise keele toimetaja: Jüri Saar
 Ajakirjanikud: Kelli Saaren, Marju Mikkov, Karen Veidik, Eilike Filonenko, Helen Bogdanov, Maarika Stroo, Rain Raadla, Tuuli Stewart
 Fotograaf: Maarit Kallas
 Kunstiline toimetaja: Jaanus Jantson
 Vastutav väljaandja: Tiiu Allikmäe
 Tudengilehe fotoarhiiv: <http://galerii.ebs.ee>
 Tudengileht internetis: <http://ajaleht.ebs.ee>
 Toimetuse mailiaadress: ajaleht@ebs.ee
 Telefon: 052 08884
 Tiraaz: 1200
 Väljaandja: EBS Üliõpilasesindus
 Trükk: EBS Print

Where have all the Indians gone?

It seemed that EBS was off to such a good start with another international program, this time focused on India but as the months passed differences in cultures have manifested themselves.

By now at least some of the lecturers believe that about 17 Indians have split the country. The remaining Indians seem to support that idea while for the first time being slightly critical of EBS. At least some Indians are under the impression that they were promised jobs and at least a semester in some other European country.

Representatives of EBS on the other hand claim that everything that was promised was conditional i.e. a job permit would be granted only if academic achievement was good or excellent as would a semester in some other European country.

While both parties accuse the other of not keeping promises the situation is not likely to be resolved but rather escalate.

15 years — Happy Birthday EBS

It's been 15 years and EBS is still going strong. Many things have happened in intervening years and not all of them good. Yet, the resilient business school survives and is by now one of the most respected and well known private universities in Estonia.

In this issue we dedicate quite a few pages to recollections of our own staff and also see what the active manager Jan Andresoo along with student council chairman Anto Liivat. Should all these recollections be in English? They probably will be in another 15 years.

How she almost lost her leg...

If you're an Erasmus student or just hang out with them a lot then you probably know who Kristina Brikker is. What you may not know is that she was in a terrible skiing accident and almost lost her leg to a snowboarder!

After spending a week in an Austrian hospital and bargaining with her insurance company on how to get back to Estonia she managed to return and sue them for millions of dollars. Or did she?! To find out you have two choices: read the article in Estonian or just go up to her and ask to be shown the "cool scar".

Also in this issue...

Human Resources Management (HRM) conference took place and Tudengileht was there to get an idea of all the latest trends, our vitriolic columnist Mihkel Mikrofon takes on those pesky secondary school students, and we conclude our two part excursion through EBS. All this and more...in Estonian.

We're also looking for people interested in writing (about anything!) for Tudengileht in English. If you think you have what it takes: ajaleht@ebs.ee

Keskkoolist edasi ei pääse

Mihkel Mikrofon
mikrofon@ebs.ee

Kui Mihkel kooli jõudis, oli tund juba alanud... Tegelikult tulin arvutiklassi spetsiaalselt loengu ajal, et saaks rahulikult mõne kuvari taha istuda. Praktika on näidanud, et vaba arvutit kohtab vahetunni ajal sama sagedasti kui kassi koerte varjupaigas. Kindlasti tekib mõnel lugejal siinkohal küsimus, et miks ma seda kolumni just kooli arvuti taga pean kirjutama? Tegelikult on mul ka kodus arvuti ning isegi parem kui see EBSi riisipuu. Kolumni kirjutamine ei ole aga mingi raketiteadus, see on hoopis keerulisem. Nimelt, nõuab ühe hea kolumni kirjutamine teatud emotsionaalset seisundit, mida on üllaske saavutada. Alkoholi vahel aitab, kuid mitte alati. Lisaks peab kolumnisti ümbritsema sobiv atmosfäär ehk "aura," kus saab õiged mõtted kinni püüda, seejärel need korraliku irooniaga üle triikida ja arvutisse sisestada. Kolumni kirjutamisega seotud peenemaid nüansse ma pikemalt ei hakka kirjeldama, sest see oleks lihtsalt paberiraisamine.

Wismari haigla müüt

Nüüd avaldan Teile aga mõned lõigud minu elust. Nagu kõik EBSi üliõpilased, nii olen ka mina lõpetanud keskkooli. Minu eelmine haridusasutus ei olnud Wismari haigla, kuigi mõned teist võivad seda ekslikult (kuid õigustatult) arvata. Keskkool oli hoopis see koht, kus ma hakkasin mõtlema, mida mu elu endast kujutab ning mida ma siin planeedil tegema peaks. Ausalt öeldes ei ole ma siiani vastuseni jõudnud ning ei näe seda ka horisondil. Keskkooli ajal läbisin aga mitmed segased elutsükliid ja sain teada mõned asjad, mida elus teha EI taha. Kümnes klassis olin alles oma arengufaasi alguses ning ei jaganud asjadest suurt midagi. Tavaline inimene teeb elus palju vigu, suur osa neist tehakse keskkoolis. Abiturientidena lõpuaktusel seistes sain alles aru, et tuleb hakata mõtlema ja mitte lolli mängima. Käes oli vabadus, käes oli aeg ülikooli astuda! Uhke sammuga läksin sisse EBSi peauksest ning alustasin oma õpinguid kõrgkoolis, kus erinevalt keskkoolist suudab enamuses inimesi oma peaga mõelda. Seda kõrgkoolis käimise rõõmu ei jätkunud aga kauaks.

Oh seda õudust!

Kätte oli saabunud järjekordne 1. september, kui ma rõõmsa meelega EBSi poole suundusin. Juba kaugelt üritasin tunnetada seda akadeemilist atmosfääri, mis mind eest ootab ning olin valmis ühe semestri võrra targemaks saama. Minu naeratus kadus aga esikse juures nagu neeger KKK koosolekult. Olin sattunud tagasi keskkoo-

li! Ukse juure seisis silt "EBS Gümnaasium" — oh seda õudust, oh seda masendust. Võtsin ennast kokku ja astusin sisse lootusega, et ehk ei ole asi veel nii hull. Arvasin valesi. Kohe hakkasid ülikooli koridorides ringi jooksuma mingid jõmpsiad. Isegi parklasse ei pääsenud enam normaalselt, sest mingi kari noori üritas pidevalt suitsu nina ees näidata, et nad on "kõvad tegijad." Olen oma silmaga näinud, kuidas ülikooli koridoris jõmpsiad kaklevad! Kolmanda korruse koridoris ei saa enam rahulikult ollagi, sest nähtavasti ei mõista noored seda, et suulise kommunikatsiooni eesmärk ei ole teistest üle karjumine.

EBSi odavus

Ma saan sellest aru, et noored peavad arenema, kuid miks peavad nad seda ülikoolis tegema?! Mind see igatahes häirib ning tean, et ma ei ole ainuke. Tulin siia selleks, et õppida ülikoolis ning nautida akadeemilise asutuse hüvesid! Ma ei tulnud siia selleks, et minna tagasi keskkooli, kus enamus noori ei mõista ühiskonna käitumistavasid. Ma ei süüdistata tegelikult keskkooli õpilasi selles, et nad just Lauteri tänava kolmandas majas ringi jooksevad ning lapsikuid roppusi aeg-ajalt kisendavad. Kuskil peavad ju noored arenema. Süüdi on ei keegi muu kui EBSi juhtkond, kes otsustas tuua gümnaasiumi kõrgkooliga ühe katuse alla. Tõenäoliselt sellel lihtsal põhjusel, et nii on odavam. Mina ei taha aga ühelegi oma tuttavatest soovitada, et nad tuleksid päeval EBSi keskkooli "kõrgharidust" omandama. Ühe rohkem jääb mulle mulje, et EBSi juhtkond ei võta päevaõpet eriti tõsiselt — aga miks peaks keegi teine siis seda tõsiselt võtma?

Alkohol vahel aitab, kuid mitte alati.

Vana/Uus meeskond: Sten, Oliver ja Anto ehk võitjatel on õigus võidust ka natuke mõnu tunda ja rahulolevalt fotograafide poseerida enne kui tökohustused jälle halli argipäeva kutsuvad.

Omavalitsust juhib 2004. aastal taas Anto Liivat

Jüri Saar
Jyri.Saar@ebs.ee

Esimest korda EBS üliõpilasesinduse ajaloos valiti teist aastat järjest sama meeskond (Anto Liivat, Sten Gavronski, Oliver Otsmaa) üliõpilasmavalitsusse.

Oktoobri viimasel neljapäeval leidis aset igaaastane EBS üliõpilasmavalitsuse valimine. Erakordseks tegi aga seekordsed valimised seik, et kandideerivaid meeskondi oli ainult üks: Anto Liivat koos Sten Gavronski ja Oliver Otsmaaga. Miks sellisel juhul üldse valimisi pidada selgus Radisson SASis 24. korrusel 30. oktoobril.

Valimised oli EBS üliõpilasesinduse koosoleku päevakorras alles kolmas punkt, millele eelnesid omavalitsuse aastaaruande tutvustamine ja kinnitamine ning üliõpilasesinduse strateegia tööversiooni tutvustamine. Aruande raames andsid möödunud aastal toimunud ülevaate ka Karjääri- ja Nõustamiskeskuse kui Tudengilähe esindajad, kes tänasid omavalitsust toetuse ning tasakaalukuse eest, mis võimaldas struktuuriüksustel areneda paremini kui ühelgi eelneval aastal.

9 poolt ja 2 vastu

Üllatav oli sellel aastal vähene tudengite esindajate osalus, sest rohkem kui kümme kursust polnud enda esindajat valimistele saatnud. Need kümnekond, kes kohal olid, on aga aastaid esinduse

tegemistest osa võtnud. Ainsate kriitilisemate häältena muidu väga ühehäälgsete valimiste juures jäid kõlama Mari Jäägeri ja Märt Aro häälled mõnede formaalsuste vormistamisel.

Kuna kandideerivaid meeskondi oli ainult üks, siis kujunes valimistest tegelikult hääletusest hinnangu andmiseks omavalitsuse eelmise aasta tööle. 9 poolt häält 11 kohal olnust annab mõista, et omavalitsuse pingutusi struktuuriüksuste koondamisel ja toetamisel hinnatakse ning meeskonda usaldatakse omavalitsust juhtima veel üheks aastaks. Eraldi küsimus on aga omavalitsuse legitiimsus.

Probleemid legitiimsusega

Rohkem kui 30st kursusest vaevusid uut omavalitsust valima tulla vähem kui kolmandiku esindajad. Probleeme võib olla mitmeid, kuid nendest suuremad on tõenäoliselt arusaam, et esinduses pole midagi võimalik teha ja omavalitsuse sujub töö ilma esinduse pideva tagant torkimiseta. Samas on omavalitsus probleemist teadlik ning kujundamisel on uus õppe-suundadepõhine esindus, mis tagaks suurema legitiimsuse vähema arvu inimeste juures.

Sellele vaatamata sai Anto Liivati meeskond piisava toetuse, et vastu võtta õnnitlusi nii EBSi juhtkonnalt, Eesti Üliõpilaskondade Liidult ja mitmetelt teistelt Tallinna kõrgkoolide esindajatelt.

Ebs 15. aastapäevaga seotud üritused

17. novembriks

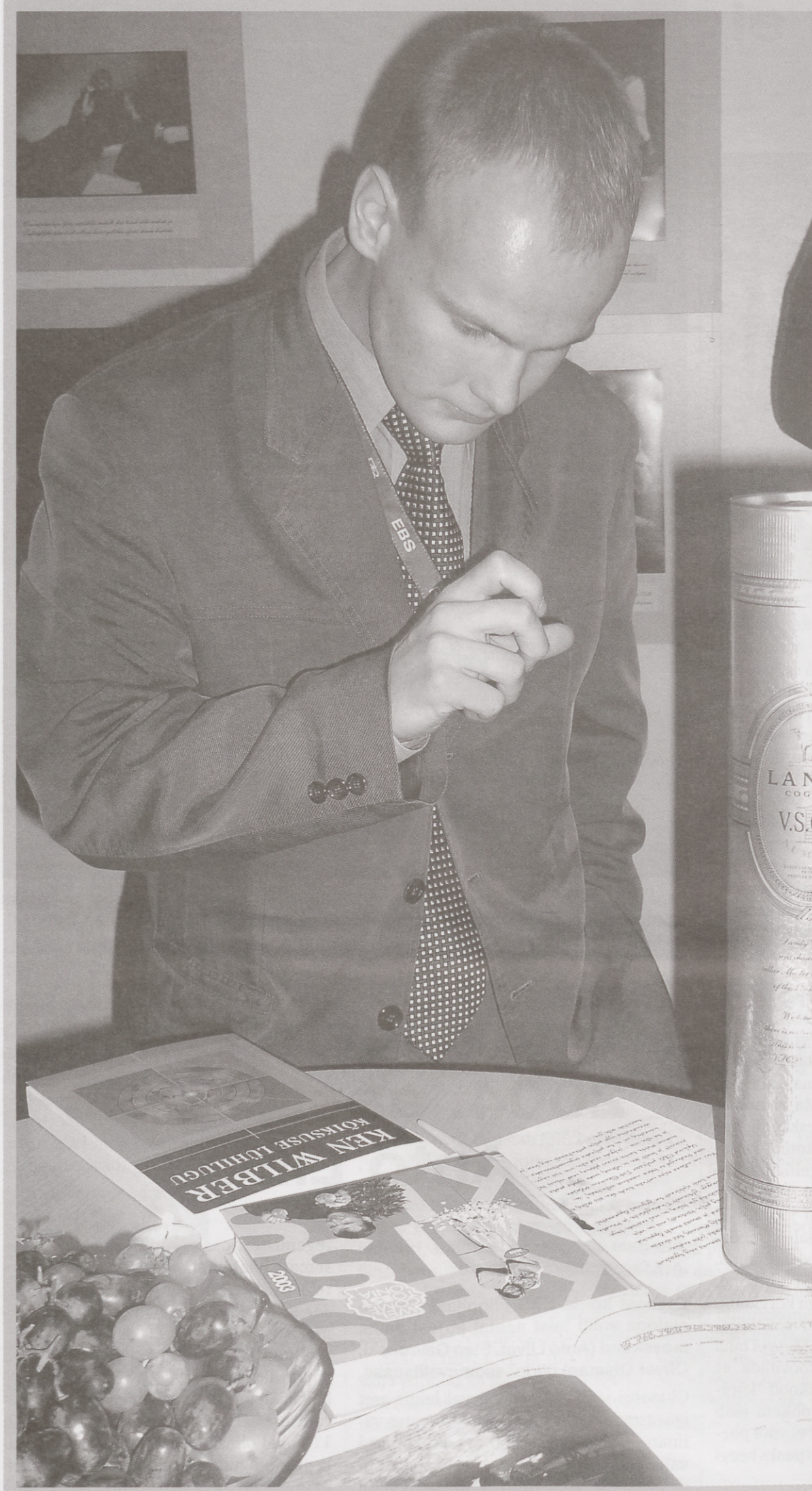
On valminud ebs ajalugu tutvustavad brošüürid

27. november

vilistlaskonverents
ebs seotud trükiste näitus
pidulik senati istung
tudengite kultuuripäevad
club prive's tudengid tähistavad juubelit

6. detsember

juubeliball- kus võetakse kõik sünnipäevaga seonduv kokku. nii fotonäituse näol, kui ka tudengite etteastetega.

Fotograaf Rainer Sternfeldi oli fotonäitusest sama vaimustunud kui kogu Tudengilehe meeskond. Tagapool Tiiu Allikmäe pildlemas fotograafi.

Fotonäituse stiil oli kahekümnendate algus. Välja oli otsitud Tudengilehe kõige varasem kirjamasin, mille peal esimesed Tudengilehed kirjutatud sai.

Kuna oli sünnipäev siis sai ka palju kinke. OV esimees Anto Liivat uurib, et mida head siis Tudengilehele kaheksandaks sünnipäevaks kingiti.

Tudengileht – EBSi vanimaid tudengiette võtmisi

Kelli Saaren

kelli.saaren@ebs.ee

Kas teadsid, et hoiad hetkel käes läbi aegade kõige mahukamat Tudengilehte? Ja et kohviku näituse piltidel on Tudengilehe oma ajakirjanikud?!

Kindlasti on nii mõnedki teist märganud meie kooli kohvikus juba viimased kuu aega üleval olnud fotonäitust. Ei ole see ju mitte tavaline, vaid omamoodi põnev tagasimine ajas koos meie oma kooli tegijatega, keda koos võib kutsuda nimega "Tudengileht".

Nüüd, kus Tudengileht (TL) on mahukam, sisukam ja reklaamirohkem kui ku-

nagi varem ning asjatundjate sõnul parim ülikoolileht Eestis, pidas TLI toimetust vajalikuks seda ka teistele EBSi tudengitele teadvustada. Seetõttu ei tahtnud me seda tavapäraselt mõne artikliga kajastada, vaid teha midagi meelde jäävat, leidlikku. Kuna Tudengileht tähistab sel sügisel ka oma kaheksandat sünnipäeva, oligi sobiv need märkimisväärsed sündmused omavahel ühendada.

See ongi põhjus, miks eelpool mainitud näitus teoks sai. Idee tuli sellest, et juba mõnda aega on kaunistanud meie kohviku seinu huvitavad fotonäitused, kajastamata midagi EBSi tudengkonna kohta. Nii siis leidsimegi üheskoos, et seda viga võiks parandada ja tegimegi ettepaneku TTÜ

Fotoklubi esimehele Rainer Sternfeldile, kes pakkumise ka meelsasti vastu võttis. Teematika kohta ideid kogudes jõudsime lõpuks Chicago tänavatele ning lisades sinna veidi vürtsi kriminaalse looga, saigi näitus omapärase ilme.

Ametlikult sai väljapanek avatud 28. oktoobril 20ndate aastate muusika ning samast ajastust pärit ajakirjanduslike aktsessuaaridega. Näituse avamisele olid liiksaks TLI toimetusele kohale tulnud ka Üliõpilasomavalitsus, avalike suhete juht ja TLI vastutav väljaandja Tiiu Allikmäe, fotograaf ise ning veel mõned asjahuvilised. Pidamata ei jäänud ka avamisüritustel traditsiooniks saanud sõnavõttud. Seekord olid kõnelejateks peatoimetaja Geily

Marmor, vanemtoimetaja Jüri Saar, OV esimees Anto Liivat ja punkti n-ö kõnevoore pani omalt poolt näituse autor ise. Palju pälvit TL kiidusõnu nii mahu kui ka sisu kohta. Nii vanem- kui ka peatoimetaja rõõmustasid selle üle, et TLI meeskond nii jõudsasti viimase paari aastaga kasvanud on. Kui alles hiljuti tegid TLI vaid 2-4 inimest, siis nüüd koosneb TL juba enamast kui kümnest tudengist. Loodetavasti jätkub tegijaid veel kauaks ning TL jääb EBSi tudengite loenguid sisustama veel tükiks ajaks :)

Seega soovib Tudengileht oma lugejale avastamisrõõmu igast uuest lehest, ning julgust meiega liituda kõigil, kel kirjutamise vastu vähegi huvi on.

Suvel Sitsiiliast naastes võib tunduda, et eestlased on suht-koht viisakad liiklejad. Ent piisab kõigest kiirvisiidist Helsingisse kui juba piinlikult selgeks saab, kuivõrd masendav on Tallinna tänavatel avanev pilt.

Edukus on sõltuv sinust enesest

Anto Liivat
Omavalitsuse president

Tänases kiiresti muutavas maailmas, kus ainsaks püsiväärtuseks paistab kujunevat muutus, näib edu suuresti peituvat oskuses näha võimalusi enne, kui need nähtavale ilmuvad. Eesti vanim eraülikool EBS saab 15 aastaseks. Tuntud haridustemplites seas oleme ea poolest alles lapsekingades. Ometi on EBS juba täna seadnud endale kõrged eesmärgid — soovime olla 2012. aastal Kesk- ja Ida-Euroopa parimate äriülikoolide (*business school*) hulgas.

Ülikooli tähtsaim vara on üliõpilane. Kuid nii, nagu Tehnikaülikool ei saa kellestki teha geeni-tehnoloogi, Pedagoogika ülikool õpetajat või Tartu Ülikool kirurgi, ei ole

ka EBS konveierimeetodil töötav masinavärk, kus kõigist tänastest sisseastujatest saavad homsed tippjuhid. Üliõpilasesindus töötab käsikäes kooli juhtkonnaga selle nimel, et luua meie tudengitele parim arengukeskkond ja eeldused olla edukas muudatuste ning inimeste juhtija, kes lisaks väga headele majandusalastele teadmistele lähtub otsuste langetamisel kõrgetest eetilistest tõekspidamistest.

Kui 2001. aastal EBSi õppima tulin, küsisid paljud sõbrad-tuttavad, et miks ma siia rikaste vanemate lollide laste kooli tulin. Eelarvamusel on tugev jõud, kuid see ei suuda konkureerida empiirilise teadmise ja isiklikult koetuga ning täna minult enam nii ei küsita. EBS on uute juhtimisideede ja -innovatsiooni kandja — tulevikku vaatav hariduskeskkond — ning just seda tudeng ülikoolilt ootabki.

Parim, mis ülikool anda suudab, ongi EEL-DUSED. Sellel, kes külvab akaatsiaseemneid, pole mõtet küsida, et millal rosinaid saab. Haridus on kahtlemata signaal tööturule, kuid mitte edukuse garantii. Ilma toetava taustsüsteemita, milleks on igapäevane isiklik töötahe, eneseusk ja meelekindlus ning soov võtta ülikoolis pakutavast maksimum, ei suuda ülikooliharidus ükski imesid korda saata. EBSis õppimine ei ole roosa muinasjutt, kus kangelastele kõik hõbekandikul ette tuuakse, kuid see on suurepärase võimalus olla juhtimismaailma arengupöörise keskmes.

Üliõpilane tuleb eraülikooli vaid siis, kui tajub väga selget konkurentsieelist võrreldes avalik-õigusliku haridusega. See sunnib meid üha enam pingutama ning on ühtlasi ka kvaliteedigarantii — kui teeme mõõndusi kvaliteedis, oleme samahästi kui kadunud, devalveerides pakutava hariduse väärtust nii tudengite kui ka tööandjate silmis. Soovin vaid, et tudengkonna akadeemiline võimekus — mille tõstmise ka Üliõpilasesinduse strateegiliste eesmärkide hulka kuulub — lubaks nõuda meie õppejõududelt veelgi enam, võtta nende pakutavatest teadmistest maksimum ja ehk veidi enamgi... *Together towards a better future!*

Liikluskultuuri(tuse)st Eestis.

Marju Mikkov
Marju.Mikkov@ebs.ee

On sul juhiluba? On sul auto? Oled kunagi sõitnud autoga Tallinna tänavatel?

Kui saad vastata vähemalt ühele neist küsimustest jaatavalt, on sulle kindlasti tuttav ka Eesti liikluskultuuri probleem. "Mis probleem?", küsite. Probleem on väga lihtne — liikluskultuur Eestis lihtsalt puudub!

Ma ei taha olla ülekohtune, suvel Sitsiiliast naastes tundus mullegi, et Eestlased on suht-koht viisakad liiklejad. Ent piisab kõigest kiirvisiidist näiteks Helsingisse kui juba piinlikult selgeks saab, kuivõrd masendav on Tallinna tänavatel avanev pilt. Olen ise loomu poolest rahulik ja mõistlik inimene, kuid Tallinna tänavatel liigeldes on minugi käsi päris mitmel juhusel justkui isenesest rooliluku järele haaranud ning minu suust on kostunud venekelseid sõnu, mille tähendusest mul endalgi erilist aimu ei ole.

Jõhkrad linnalegendid

Kuulsin hiljuti linnalegendi, kuidas keegi äkilise loomuga meesterahvas tee ära löikas noorukil, kes terve tee tema lähistel süstind ja sõelunud oli (loomulikult ilma suunatulda näitamata). Autost välja astus, nooruki autole lähenes, kiirelt juhile vas-

tu hambaid andis ning tema auto suunatule kangi ära murdis, ise selgitades, et noorel juhil seda ju niikuinii vaja ei lähe! Võib tunduda kriminaalne ja jõhker, aga minu jaoks on see mees kangelane! Tõepoolest, noored inimesed, kui suurt füüsilist pingutust nõuab suunatule näitamine? Ma saaks aru, kui suunatuli oleks autodel lisavarustuse kirjas ja teil lihtsalt poleks raha selle äärmiselt vajaliku asjanduse muretsemiseks, aga see kingitus on ju autodel kohe päris hinna sees. Seetõttu võiks sellist tasuta kingitust minu arust kohe eriti aktiivselt kasutada. Ära see ju ei kulu!!

Naised kui autojuhid

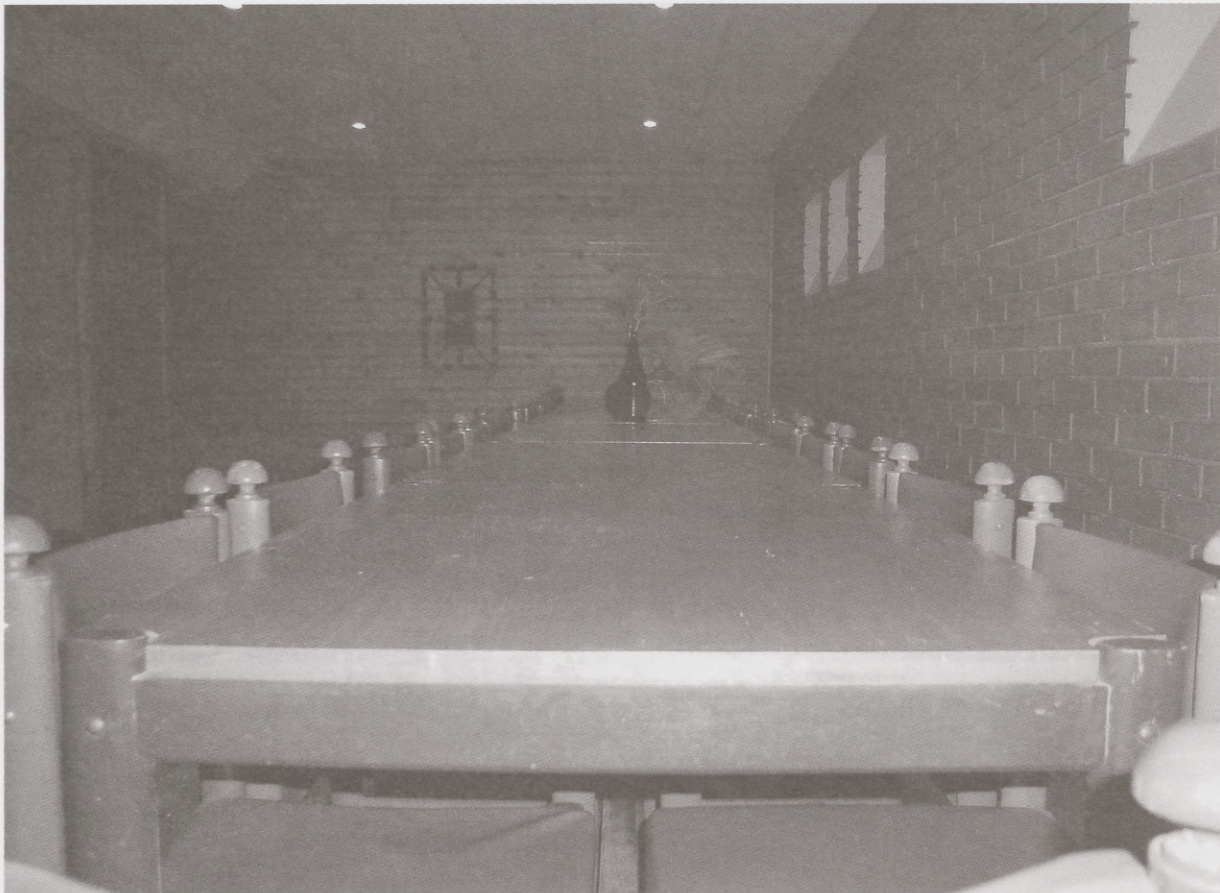
On veel üks legend või muistend, mida siinkohal natukene sügavamalt lahata sooviksin. Arusaam naistest, kui eriti ebakompetentsetest juhtidest. Olen ise ka naissoo

Autost välja astus, nooruki autole lähenes, kiirelt juhile vastu hambaid andis ning tema auto suunatule kangi ära murdis, ise selgitades, et noorel juhil seda ju niikuinii vaja ei lähe!

esindaja ning pean sellist arusaama ülimalt aegunuks. Olen küll nõus, et paljud naised ei sõida päris nii nagu mehed "õigeks" peavad, kuid samas juhtub naistega tunduvalt vähem tõsiseid õnnetusi kui meestega. Ehk peaks hoopis naiste juhtimisstiilist õppust võtma? Väidete kohta, et naised on hajameelsemad või ei saa aru, mis nende ümber toimub, ei oska ma kosta muud, kui et blonde ja niisama lolle on meeste seas sama palju (kui mitte rohkem) kui naiste ridades. Üldiselt rääkides aga ei mõista ma, miks peab nii elementaarse asja nagu liiklus muutma naiste ja meeste vaheliseks sõjaks. Miks mitte võtta igat liiklejat, kui individuaalset juhti ning mitte laiendada nende vigu kõikidele tema sookaaslastele.

Näita suunatuld

Vigadest meie liikluskultuuris võiks ma rääkida veel pikal-pikalt, ent ma olen kindel, et pea iga autojuht siin linnas on neist probleemidest niigi teadlik ega vaja minu näpunäiteid nende avastamiseks. Sellepärast jätaaks ma nüüd selle näpuga osutamise ning paluks rõhutatult kõiki praegusi ja tulevase juhte, nii teie enda kui oma kaasliiklejate vaimse tervise nimel, olge kannatlikud ja jumala ja kõige püha nimel — NÄIDAKE SUUNATULD!!!

EBSi keldrikorrusel, kohe jõusaali kõrvalt, võib leida ka sauna, mille olemas olust on teadlikud vähesed. Suure eesruumiga saunas on aegade jooksul peetud nii mõnigi tudengite pidu, kuid praegu saunatavad vähesed välja valitud.

Tudengilehe ekskursioon koolis jõuab lõpule “keelatud saunas”

Jüri Saar
Jyri.Saar@ebs.ee

EBS tähistab sellel aastal enda 15. sünnipäeva ja sellega seoses jätkub Tudengilehes artiklite seeria, mis tutvustab tudengitele nende kooli — teist kodu.

Enamus EBSi tudengeid ei tea majast, milles nad õpivad, suurt midagi. Ja kas ongi vaja teada?

Tudengileht leidis, et on ja otsustas teha väikese ekskursiooni mööda kooli, et tutvustada tudengitele neid nukataguseid, kuhu tavaliselt pole asja.

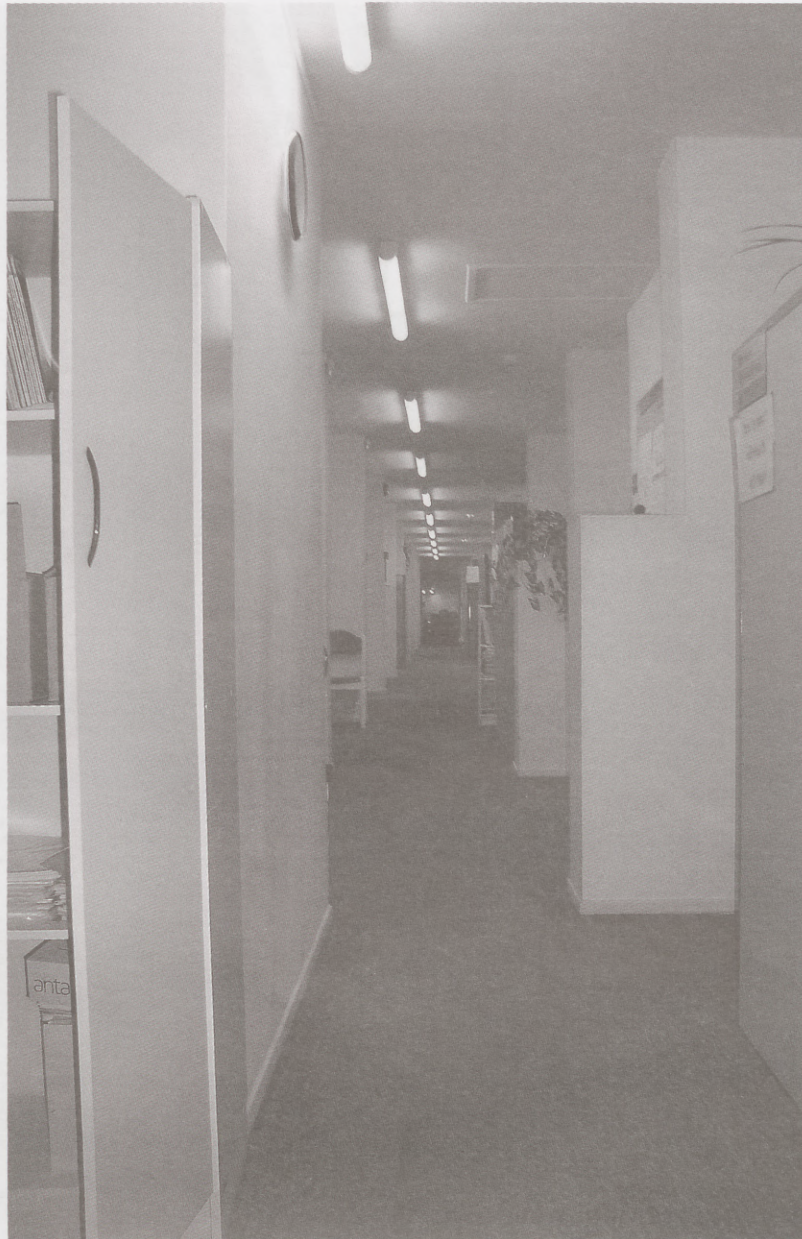
1922. aastal loodud Kerge- tööstustehnikumile alustati uue hoone ehitamist Lautri tänaval 1953. aastal, kuid kool ei alustanud sellel aadressil tööd enne 1956. aastat. Nõukogude aeg möödus sündmusteta samas kui hoone amortiseerus.

Eraettevõtluse võimaldamine 1988. aastal avas aga tee eralikooli loomiseks, mis peatselt leidis endale partneri Kerge- tööstustehnikumis ruumide rentija näol. 1990ndatel ehitati välja 5. korrus.

Hetkel haldab hoonet veel Imanta Hariduskeskuse AS, kuid EBS on otsustanud hoone omandada ning vastavalt enda vajadustele alustada ümberehitamist juba 2004. aasta suvel.

Teretulemast EBS Printi! Pildil kujutatud on EBS Prindi süda Lauteri tänaval. Suuri trükimasinaid siit ei leia vaid hoopis hunnikute viisi paberit ja võimsaid koopiomasinaid, millega paljundatakse loengumaterjale. Uudishimulikele olgu öeldud, et Tudengilehte trükitakse EBS Prindi alltöövõtja EVG Prindi Baltikumi kõige kallimatest masinatest.

Vähesed tudengid on külastanud 5. korrusel asuvaid õppetöle rohkem kui korra või paar. Ainsaks erandiks on informaatika õppetool, mis asub 2. korrusel. Tegu on õppejõudude “baaslaagriga” EBSis, kus koosseisulised õppejõud saavad kohvi nautida, internetis surfata ja kolleegidega rahun suhelda.

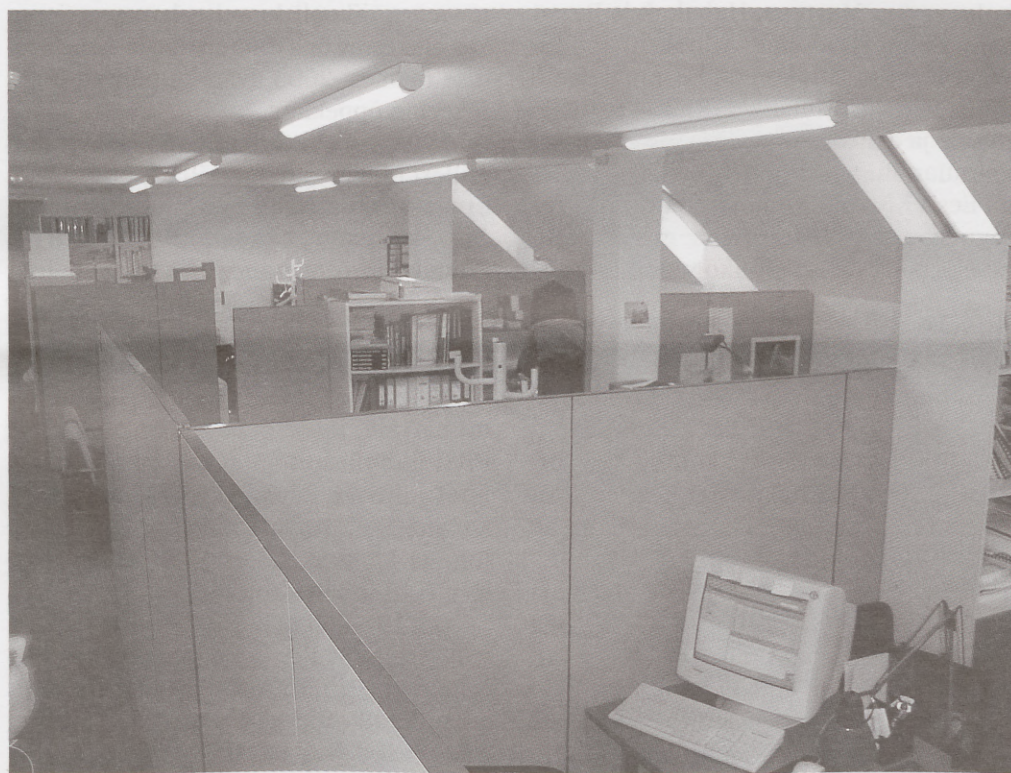
Põhjust, miks tudengeid enam sauna ei lubata, ei pea otsima kauge- malt kui leiliruumist. Loit Part suunab meie pilgud elektrikerisele, mille hooletusse jätmise oleks peaaegu tervele koolile tule otsa pannud. Sellest saatuslikust õhtust alates on tudengitel saunapidude pidamine EBSi äärmiselt keeruline, kuid mitte võimatu.

6. korrus, kuhu tudengitel on tavaliselt sama palju asja kui lumepallil kõrbesse. Meie ekskursiooni juhtinud Loit Part juhib meie tähelepanu puudulikule ventilatsioonile ja selgitab, miks auditooriumid sageli nii umbsed on. Nimelt on ventilatsiooni avad 3/4 väiksemad originaalselt projekteeritud. See võib muutuda juba 2004. aasta suvel, kuid ainult siis, kui EBS Lauteri tänava maja omanikuks saab. Seni higistame edasi.

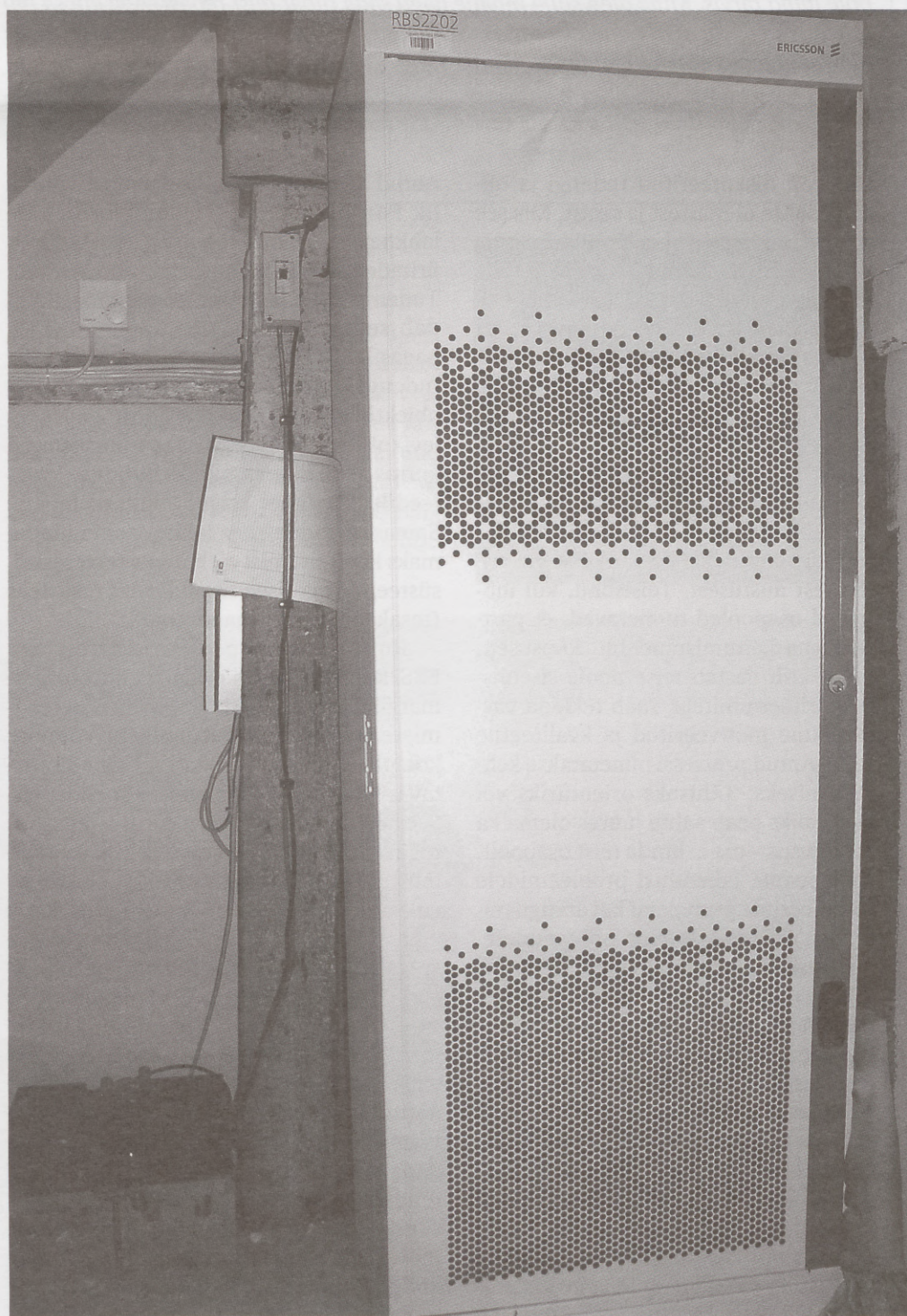
Õdusalt akadeemilist õhkkonda võib nautida 5. korruse lugemisaalis, kus lisaks raamatutele, ajakirjadele ja ajalehtedele ootab tudengeid kümmekond arvutit. Neile, kel soovi hoopis enda arvutile kaabel taha lükata on samuti kümmekond töökohta, kuid nende populaarsus hiinlaste seas teeb neile ligipääsu keeruliseks. Lugemisaalis on võimalik tutvuda ka eelmiste aastate parimate lõputöödega.

Õppejõudude isiklik ruum pirdub 5. korrusel enamasti lauaga. Õpetoolide piirid paneb aga paika vahesein, mis moodustab kõigile "Dilbertit" lugenuile tuttava keskkonna, kus keegi ei veeda rohkem aega kui vaja.

Veel selle aasta alguses kritiseeris Tudengileht parklast EBSi viiva trepi kohutavat seisukorda (v.t. veebruar-märts 2003). Nüüdseks on trepp rekonstrueeritud ning kaetud isegi peene graniitkillustiku kihiga, et vähendada libisemisohtu talvekuudel. Tänu trepi ehitanutele ka Tudengilehe poolt.

EMT äärmiselt hea levi EBSis on tingitud tugijaamast, mis asub 6. korrusel. Tavalisest külmpapist natuke suurem jaam omab eraldi konditsioneerisüsteemi kuumalainete tarvis, mis võivad katusealusest korraliku sauna teha. Kes antenni soovib näha mingu parkla värava ette ja otsigu kahte seljakotist natuke väiksemat "kera" fassaadil.

viisteist tulevikule pühendatud aastat

Tudengist ja tema ülikoolist.

“Muidugi,” ütles rebane. “Praegu pole sa mulle muud kui üks pisike poiss, täpselt samasugune kui sada tuhat teist pisikest poissi, ja mul pole sind tarvis. Ning ka sinul pole mind tarvis. Mina olen sulle rebane nagu sada tuhat teist rebast. Aga kui sa mu taltsutad, siis on meil teineteist tarvis. Sina oled minu jaoks ainuke maailmas. Mina olen sinu jaoks ainuke maailmas...”

Antoine de Saint-Exupery, Väike Prints

Palju on diskuteeritud tudengi ja ülikooli suhte olemusest ja sisust. Mis see siis on – kliendisuhe, õppija-õpetaja suhe või partnersuhe? Elus ei ole tõe must ega valge, vaid kusagil vahepeal.

Ma olen kaugel veendumusest, et tudeng on alati ülikooli suhtes hierarhiliselt subordinatsioon, peab pimesi ja vaikides järgima kõrgemalt tasemelt tulnud impulsse, omamata võimalust kahelda antud info reaalses väärtuses. Siin tulebki sisse üks konks. Suhtes (näiteks tudeng-ülikool) saab täisväärtuslik kommunikatsioon alguse vastastikusest austusest. Teisisõnu, kui mõlemad osapooled tunnetavad, et partner oma käitumismudelilt, küpsuselt, intellektilt vastab teise poole sisemistele kriteeriumitele, saab tekkida vastastikune motiveeritud ja kvaliteetne suhe. Antud protsessi nimetatakse kehtestamiseks. Tähtsaks orientiiriks või alatooniks peab suhte juures olema ka positiivsus – me ei hinda teist osapoolt, vaid otsime lahendusi probleemidele (defineerime probleemi kui arenguvõimalust). Seega fookus on tegudele, mitte isiklikule hinnangule.

Kui rääkida ülikooli eest, siis on isenesest mõistetav, et tudeng on osa organisatsioonist, omades õigusi ja kohustusi (need peavad olema tasakaalus). Üritades hoomata suuremat pilti, võib väita, et tudengi peamiseks kohustuseks on saada tubliks inimeseks (kombinatsioon väärtustest, oskustest ja hakka-masaamisest e. sotsiaalsusest). Läbi selle annab ta suurima panuse kooli prestiižile, tulevikule ja kvaliteedile. Seega on hariduse kvaliteedi mõõdupuu tudengile ikkagi tulemus tulevikus, see on võime kasutada ülikoolist saadud mõtteid ja tegevusmustrit isikliku edukuse saavutamise eesmärgil.

Antud arutluses sisaldus esimene võimalik konfliktiallikas – ajadimensioonide lahknevus. Ülikool tegutseb olevikuliselt, üritades silmas pidada tulevikulist kasu. Tudeng tarbib haridusteenust täna ja hindab seda vastavalt oma kogemuslikule pagasile. Ülikooli hüpotees ongi selles, et tudengi kogemuste pagas ei ole pahatihti objektiivne hindamaks haridusteenuse tulevikulist mõju. Seega ei saa lihtsustatud korras anda hinnanguid ka hariduse kvaliteedile. Kvaliteet selgub oluliselt hiljem. Samas on tudeng hea lakmuspaber hindamaks kooli sisemist efektiivust (protsessid, süsteemid) ja sisendit olulisteks otsusteks (tasakaalustatud vaatenurgad).

Kui üritada eelpool kirjeldatud tuua EBSi konteksti, võibki väita, et ülikooli eesmärgiks on tagada tudengile nende teadmiste, oskuste ja sotsiaalsete võimete kompleks, mis võimaldab tal omada teatavat konkurentsieelist teiste koolide ees. See konkurentsieelis on meie arvamus, mis tugineb teadusele, kogemustele ja veendumustele. See on objektiivselt subjektiivne ehk unikaalne. Autor nimetab seda kooli edu retseptiks (ehk kuidas on õppekavasse paigutatud ja millist koosmõju tekitavad erinevad distsipliinid). Seejuures EBS ise on muutunud infrastruktuuriks, mis võimaldab motiveeritud tudengitel saada ja välja pigistada maksimumi eelpool kirjeldatud õppemudelid. Autori arvates on võimalik EBSi ja tudengite suhet väljendada loogikaga - EBSil lasub kohustus parendada infrastruktuuri, tudengil kohustus suurendada isiklikku motivatsiooni. Kui mõlemad osapooled võtavad tõsiselt oma kohuseid, siis saab tekkida kvaliteetne ja mõlemad pooli arvestav ning peamist eesmärki - tudengi edukust – kandev koostöö.

Jan Andresoo

Estonian Business School läbi muutuvate aegade.

Tuuli Stewart
tuuli@aakv.ee

Algus. Nõukogude Liidu lagunemise ajale langes ka hullumeelsena tundunud idee – luua Eestisse inglisekeelsel õppel põhinev ärikool. EBS-i rektor Madis Habakuk oli üks kolmest mehest, kes prognoosis tulevase muutusi ja trende vajaduse kohta kohalike turumajanduse ning väliskaubanduse spetsialistide järgi.

1987. Oli aeg, mil Lääne ärimedid pöörasid oma pilgud ida poole. Nende seas oli ka prof. Marshall Fitzgerald. Kanadalane Ilmar Martens leidis Madis Habakuke tänu viimase poolt Rootsi ajalehes väliseestlastele avaldatud üleskutsesele toetada kodueestlaste 50-aastase haridusaugu likvideerimist. Kahe mehe lennukad ideed vormima tegevusplaani. M. Fitzgeraldi mägirantšos sai EBS'i rajamise idee juba konkreetsemad piirjooned ning peagi said New Yorgis kokku kolm tarka: Martens, Habakuk ja Peterson. Kolme (t)ööpäeva jooksul töötati välja EBSi alusdokumendid ning pandi paika tegevusprintsipid. Kiirele tegutsemisele ja otsustavusele järgnes viljake – Estonian Business School (tollase nimega Eesti Kõrgem Kommertsikool) alustas tegutsemist kooperatiivina, mis oli ainuke ettevõtetusvorm Nõukogude Liidus.

1988–1989. Esimesed 29 õppurit. Õppevormiks saab aastane kursus, millest kuus kuud õpiti inglise keelt, järgnes kolmekuuline praktika USA või Kanada ettevõtetes, kursust kroonis lõputöö. Hoolimata tolle aja kohta väga kõrgest hinnast (33800 rubla) pakkus ettevõtmine huvi. Komplekteeriti esimene grupp IB1 – *International Business 1*.

Peakorteriks sai Madis Habakuke poja Mardi magamistuba, õppehooneks aga valitsuse residents Suurupis. Töötajaid oli asutamise ajal kuus: Madis Habakuk, konsultandid-organisatorid Urve Margus ja Piia Sandla, raamatupidaja Marje Habakuk, sekretär Nelli Kolk ja inglise keele õpetaja Elin Saks. Toonane peaminister Indrek Toome andis kursustele riigi toetusena \$20 000.

Algus oli ajuti sovietslikult absurdne – „Aerofloti“ lennupiletite hankimiseks pidi Piia Sandla Moskvas praktiliselt elama lennujaamas ning vahel ka magamiskotiga piletimüügi agentuuris ööbima.

Kuuldused esimesest grupist levisid kulutulena ja IB2 komplekteerimisega polnud mingeid raskusi. Selles oli õppureid üle Nõukogude Liidu – Ukrainast, Lätist, Venemaalt jm., kokku üle saja inimese. EBS aastatulemus oli hiilgav – kasum 700 000 rubla ja hea hariduse saanud 30 tippjuhti. Peakorter oli aastatel 1988–1990 nii Tööstuse tänaval kui Sakala Keskuses.

IB3 ja IB4 töötasid juba magistriprogrammi alusel. Halenaljakad olid lood õppemaksuga – tänu 1000%-lisele hüperinflatsioonile võis raha järgmisel päeval olla praktiliselt väärtusetu, sestap korrigeeriti õppemaksu pea iga kuu. Koomiline oli ka olukord tehnilise baasiga – arvutid olid ühised nii õppuritele kui õppejõududele ja tuli ette juhuseid, kus õppejõud pidi oma arvutikoha loovutama tudengile. Esimeste aastate vastuvõtt 50–60 tudengit ületas 1996. a. 1000 õppuri piiri ja õppekeskus hakkas tasapisi oma näitajatelt muutuma kõrgkooliks.

1991 – esimesed tudengid rahvusvahelise ärijuhtimise bakalaureuseõppes, 1992 – esimesed kolm magistranti lõpetasid ärijuhtimise magistrikraadiga, 1993 – alustas bakalaureuse kaugõppe programm, 1995. a. laienes see ka õhtuse õppe peale.

1995 sai Kõrgem Kommertsikool ülikooli litsentsi ja avati EBSi Saaremaa filiaal. 1996 alustasid tööd kolmeaastane diplomiope ning rahvusvaheline bakalaureuseõppe programm, koos Turku *School of Economics and Business Administration*’iga alustati doktoriõppe programmi. Samal aastal koliti ka Lauteritn. 3 ruumidesse. EBSi Senat pani aluse õppetoolide süsteemile. Loodi EBSi tudengite omavalitsus ja üliõpilasklubi OilClub. 1997. sai ülikool riikliku akrediteeringu. Asutati EBS Gümnaasium, mille taga on nn megaülikooli loomise kontseptsioon, kus elukestev õpe toimub ühe ja sama asutuse raames. 2003 avati ka puhtalt inglisekeelne õppeklass.

1998 – avatud ülikooli osakonda, millest hiljem kujunes välja Juhtimiskoolituse Keskus, asub juhtima 23-aastane Jan Andresoo, akadeemilise kaadriga ühineb EM *Internationali* asutaja ja juht prof. Tiit Elenurm. Käivitus *Executive MBA* programm, kus õppisid tõelised tippjuhid. 1999 kirjutas EBS alla Euroopa ülikoolide topeldiplomite konsortsiumi hartale, mille kohaselt on parimatel EBSi üliõpilastel võimalus õppida aasta ühes juhtivas Euroopa äriülikoolis ning kaitstes kraadi seal saada koos EBSi diplomiga ka antud Euroopa ülikooli diplom (nn. topelt-diplom).

Uus väljakutse – EBSi minek rahvusvahelisele turule. 2001 juulist alustasid õpinguid esimesed 32 magistranti Hiinast. 2003 sügisel alustavad esimesed üliõpilased Indiast nii magistri- kui ka bakalaureuseprogrammis.

Oma praeguse struktuuri saavutas Eesti Kõrgem Kommertsikool aastal 2001. Kooli nimeks sai jälle *Estonian Business School*. Kaubamärgina tekib EBS ning loodi EBS Grupp, millesse kuuluvad Estonian Business School, EBS Juhtimiskoolituse Keskus, EBS Gümnaasium, EBS Arengufond, EBS Print ja EBS Suhtlusoskuste kool. 2002 septembris alustas EBS sarnaselt teiste Eesti ülikoolidega õppetööd 3+2 mudeli alusel.

Esimeste konverentsidega nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasandil alustati EBSis juba kolmandal neljandal tööaastal. 90-ndate keskel alustas EBSis doktorantuuri ja 2002. aastal kaitses oma doktoritöö esimene doktorant Monika Salu. EBSi teadustööd hindas 2002. aasta novembris rahvusvaheline meeskond ning tase tunnustati standarditele vastavaks. 2001 suvel sai EBS esimesena Balti riikide ülikoolidest CEEMANi rahvusvahelise akrediteeringu. 2002 novembris ealveeris Eesti Haridus ja teadusministerium ainsa Eesti erakõrgkoolina Estonian Business Schooli teadustöö.

Kuhu edasi? Aeg näitab. Vaatamata vahepealsetele tormidele ja tuulevaikustele on kunagine hullumeelne EBS-idee oma rada hoidnud ja purjetab Eesti (kõrg)hariduse lipulaevana kindlalt rahvusvahelistel vetel. Tuult purjesse!

Meelde jäävat EBSist läbi üliõpilaste silmade

Geily Marmor

Geily.Marmor@ebs.ee

Kuidas ma EBSi luku taha jäin

Kui ma esimesel koolipäeval ülikooli uksest sisse astusin, üllatas mind tugev söögi lõhn koridorides. Nüüd on üle aasta möödunud ning erinavad lõhnad, enam ei üllata. Täna tekis üllatajateks on meeldivad valvurid valvuriputkas, kes alati naeratades abivalmilt võtmed ulatavad ning mõistvad on, kui ma kella 23.30 Omavalitsuse ruumis tööd otustan teha.

Palju nuppe, millist vajutada?

Ühel õhtul kui ma siis oma tööpäeva lõpetasin, väsinult arvuti kinni vajutasin ja ruumist 205 õnnelikult kuid väsinult lahkusin, leidsin end oma uureks üllatuseks koolist luku tagant.

Valvuriputka oli tühi ja valvur kadunud ei tea kuhu. Ning üks on lukus, mis lukus. Esimesed minutid jalutasin ringi "Uhuu" hüüdes, ent keegi ei vastanud. Siis mõtlesin, et lähen valvurit otsima. Kolmanale

korrusele, mis oli kottipime, jõudes mõistsin, et mu plaan ei ole eriti hea. Läksin tagasi alla. Istusin maha ning mõtlesin, et mida siis teha? Valvuri aknaluuk oli lahti. Silmitseisin neid nuppe mis seal reas olid. Mõtlesin, et prooviks järgi, et misugune neist ukse lahti teeb. Vajutasingi ühte, ent tulemist

ei miskit. Igaks juhuks rohkem katseid teema ei hakanud.

Trepile magama?

Jalutasin ringi. EBS oli üdini vaikne ja pime. Ainsaks heliks mu enda sammud. See oli mu jaoks nii kummaline, et istusin maha kuulasin seda vaikust. Mõtlesin, et mida teha sel juhul, kui valvur on magama läinud ja ma ei saagi välja. Kas ma peangi ööseks siia jääma?

See stsenaarium õnneks ei täitunud ning pääsesin EBSist kuskil poole tunni pärast, kui valvur reipa sammuga kuskilt kõrgustest naasis ning ukse avas. Pole vist midagi kummalisemat kui öösel EBSi luku taha jääda.

Jüri Saar

Jyri.Saar@ebs.ee

See oli mõni aasta tagasi (vist 2001 kevad) kui Iraagi saatkonna asesuursaadik Moskvas Ahmad Nadim Jewadi koostöös Eesti-Araabia Seltsiga Tallinat ja sealhulgas ka EBSi külastas ning väikese "loenguga" esines.

Hr.Jewadi loengust teadvustati tudengeid nagu tavaliselt ikka läbi stendidele paigutatud infomaterjali, mis lubas loengut Iraagi vastu rakendatud sanktsioonidest. Mõnevõrra üllatunult, kuid samas uudishimulikult otsustasin loengust osa võtta, et oma silmaga näha ehtsat iraaklast ja kuulata, mis tal ÜRO sanktsioonide kohta öelda on.

Kui loeng kuskil kella seitsme paiku algama pidi oli auditorium 403 praktiliselt tühi. Kohale olid tulnud peamiselt Eesti-Araabia Seltsi liikmed, kaks või kolm EBSi tudengit ning mõned kohalikud araablased (kellest üks iga Jewadi sõna peale tormiliselt plaksutama kippus).

Klassikaline ajupesu Iraagi moodi

Ei kulunud just palju aega mõistmaks, et tegu ei ole traditsioonilise loengu vaid pigem propagandistliku ajupesuga, kus peamine rõhk oli asetatud emotsioonidele. Nimelt samal ajal kui asesuursaadik ameeriklaste riiklikust kirus projitseeriti tema selja taha pilte kõhnadest, kondistest ja puuetega lastest, kellest üks näis õnnetum kui teine. Süüdi olid piltidel kujutatud laste saatuses loomulikult Lahesõjast osa võtnud riigid USA'ga eesotsas.

Eilike Filonenko

EBS ise on meelde jääv

Esiteks jääb mulle kindlasti eluks ajaks meelde see, kuidas ma esimest korda kooli tulles trepipeal käpuli käisin ja siis veel teine kord ja kolmas ka. Ja iga kord oli hirmus piinlik. Teiseks on meelde jäänud seltskond, kes siis koolis käib. Olen leidnud omale toredaid sõbruid ja palju uusi ning huvitavaid tuttavaid. Kolmandaks on EBS ise meelde jääv.

Tegu oli propagandistliku ja demagoogilise loengu musternäidisega, kus esindatud oli ainult üks pool, kes siis teist igal võimalusel maha tegi. Inimesena, kes mäletab Nõukogude Liidu totalitaarsust läbi hägusate lapsepõlvemälestuste, tundus selline propaganda

võõras, kuid mitte sugugi vähem põlastust tekitav.

Pange grupp kokku ja tulge Iraaki

Loengu lõpus lubati nendel vähestel, kes saalis viibisid, asesuursaadikule mõned küsimused esitada. Ühe küsis ka üks saalis viibinud EBSi tudeng. Küsimus oli seotud hr.Jewadi ettepanekuga Eesti tudengeid, kes Iraagist huvitatud, Iraagiga tutvuma saata ja just selle vastu tudeng huvi tundiski.

Asesuursaadik kuulas küsimuse ära, mõtles natuke ja ütles, et kui tudengid grupi kokku panevad, siis organiseerib ta neile reisi Iraaki koos ekskursiooniga. Selline vastus tekitas natuke hämingut, kuid meile oli just pakutud harukordset võimalust "Saddamile külla minna!" Vahtetati isegi e-maili aadressse, kuid sinna paika see ettevõtmine kahjuks ka jäi. Piisavalt suurt gruppi ei saadud kokku ja vaibus ka hr.Jewadi esialgne entusiasm Eesti ja Iraagi vahelisest koostööst.

Kuidas on see lugu seotud EBSi sünnipäevaga? Vast ainult niipalju, et 15 aastat on pikk aeg, mille sisse mahuvad ära ka kõige veidramad "loengud" ja kogemused.

Maarika Stroo

Rahvusvaheline seltskond

Kindlasti on selle kahe aasta sees olnud nii toredaid, kui ka vähem toredaid hetki. Kõige meelde jäävamaks võiks pidada siiski neid erinevaid inimesi, kes EBSis õpivad. Nimelt on siin koos rahvusvaheline seltskond, kelle hulka kuuluvad nii hindud, hiinlased, austraallased, venelased, eestlased, sakslased, itaallased, austria lased jt. On huvitav jälgida erinevate kultuuride sulandumist.

Positiivne arenguvõime

Mäletan kui ma EBSi õppima tulin, olin ma sellest koolist ja inimestest üsnagi vaimustunud. Kuid ajapikku, olles selles keskkonnas pikemalt olnud, hakkasin rohkem asju tähele panema. Tollane vaimustus on asendunud pigem neutraalsema käitumisega. Kindlasti on EBSil omad head ja vead, kuid positiivne on see, et EBS teeb koostööd üliõpilastega. Ning ta püüab oma vigasid parandada, arvestades tudengite arvamusi. Kokkuvõttes on EBS siiski tore koht kuhu õppima tulla.

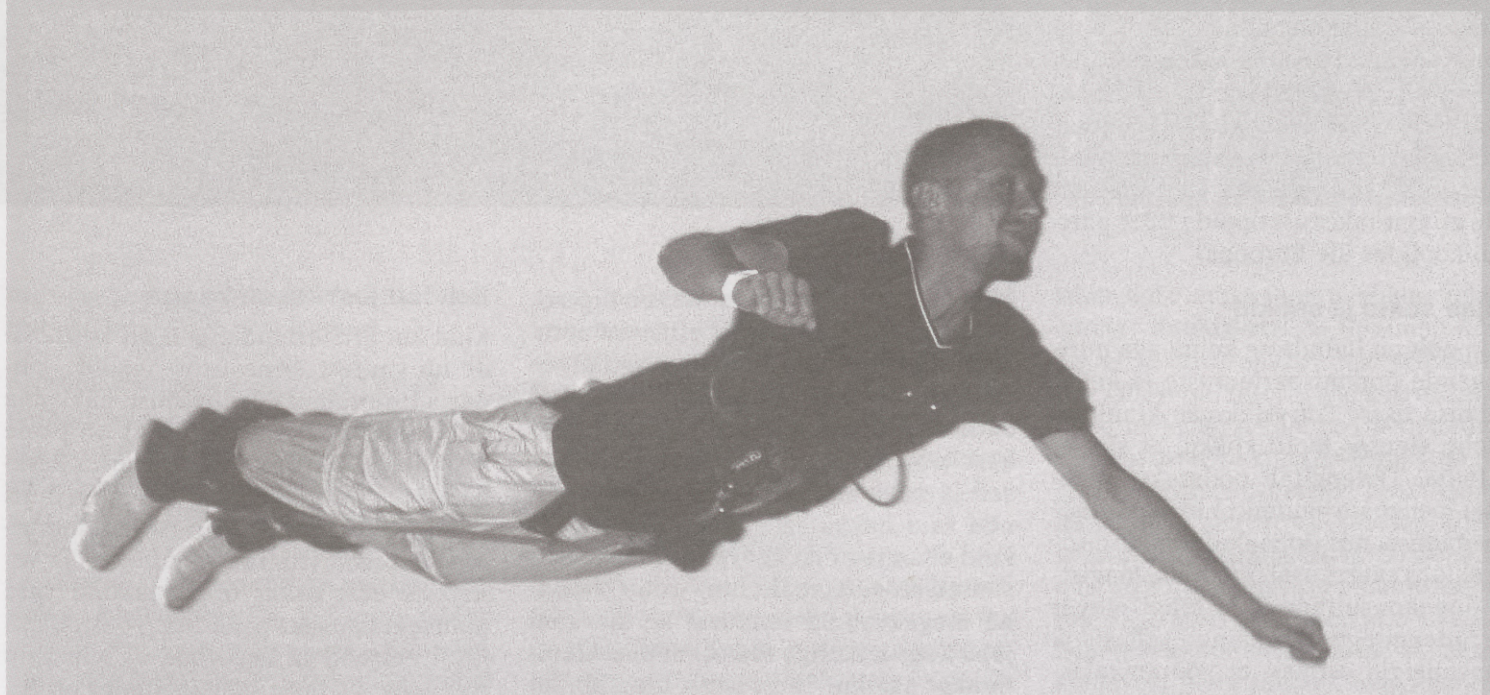

Kelli Saaren

Pühendunud õppejõud

EBSist on mulle meelde jäänud väga pühendunud õppejõud. Isegi igavates loengutes ongi vahet põnev istuda, kui näed, et õppejõud oma ainstest väga vaimustuses on ja annab endast kõik, et asi ikka selgeks saaks. Tudengite poole pealt on mulle meelde jäänud see, et iga päevaga leidub üha enam neid, kel ettevõtlikkust ja tahtmist suuri asju korda saata. See teeb rõõmu ja ajendab ka ennast/teisi kaastudengeid rohkem tudengielus kaasa lööma:)

Snapshot

Kes seal pimedas talveöös lendab? Õhtuti taevasse vaadates võite üllatusega märgata, et omavalitsuse aseesimehe Sten Gavronski tööülesanded on uuel aastal täienenud. Lisaks esinduvõimele on nüüdsest omavalitsuse aktivistidelt nõutav ka lennuvõime.

India tudengite ja EBSi kommunikatsioon

Marlen Marmor
murmur@hot.ee

Indiast saabub EBSi alanud sügisel üle 30 välistudengi. Kui ülikooli esindajate sõnade järgi jätkavad õppurid õpiprotsessi, siis indialaste endi väitel on lõviosa neist juba kodumaa sooja päikese kätte naasnud. Kas tõesti?

EBSi bakalaureuseõppe tudeng Charnjit Kumar Moudgil, hüüdnimega Lovy, kummutab arusaama indialaste olemuse ja nende olukorra kohta Eestis. Eelarvamus, et indialaste käest kuuled vaid positiivseid sõnu isegi siis, kui neil on tegelikult muresid, purustati.

India on üle miljardi elanikuga riik, kust tulevad väärtuslikud infotehnoloogia spetsialistid. Enamasti ei piirdu pere esimese poja koolitee kodumaal pakutava erialase haridusega, vaid ta saadetakse äri ja juhtimisalast täiendust saama laia ilma. Põhilised sihtkohad on USA, Inglismaa, Kanada, Austraalia, Jämsä ja Uus-Meremaa, kus võib leida juba pikaaegselt kanda kinnitanud indialaste kogukondi. Valdavalt tegeletakse ainult õppimisega vaid esimesel aastal. Alates teisest käiakse ülikooli kõrvalt tööl, mis katab osaliselt välismaal elamise kulud ning annab tööturul kogemuse. Sarnaste ootustega tulid EBSi india tudengid ka Eestisse.

Lubadused. Lubadused! Lubadused?

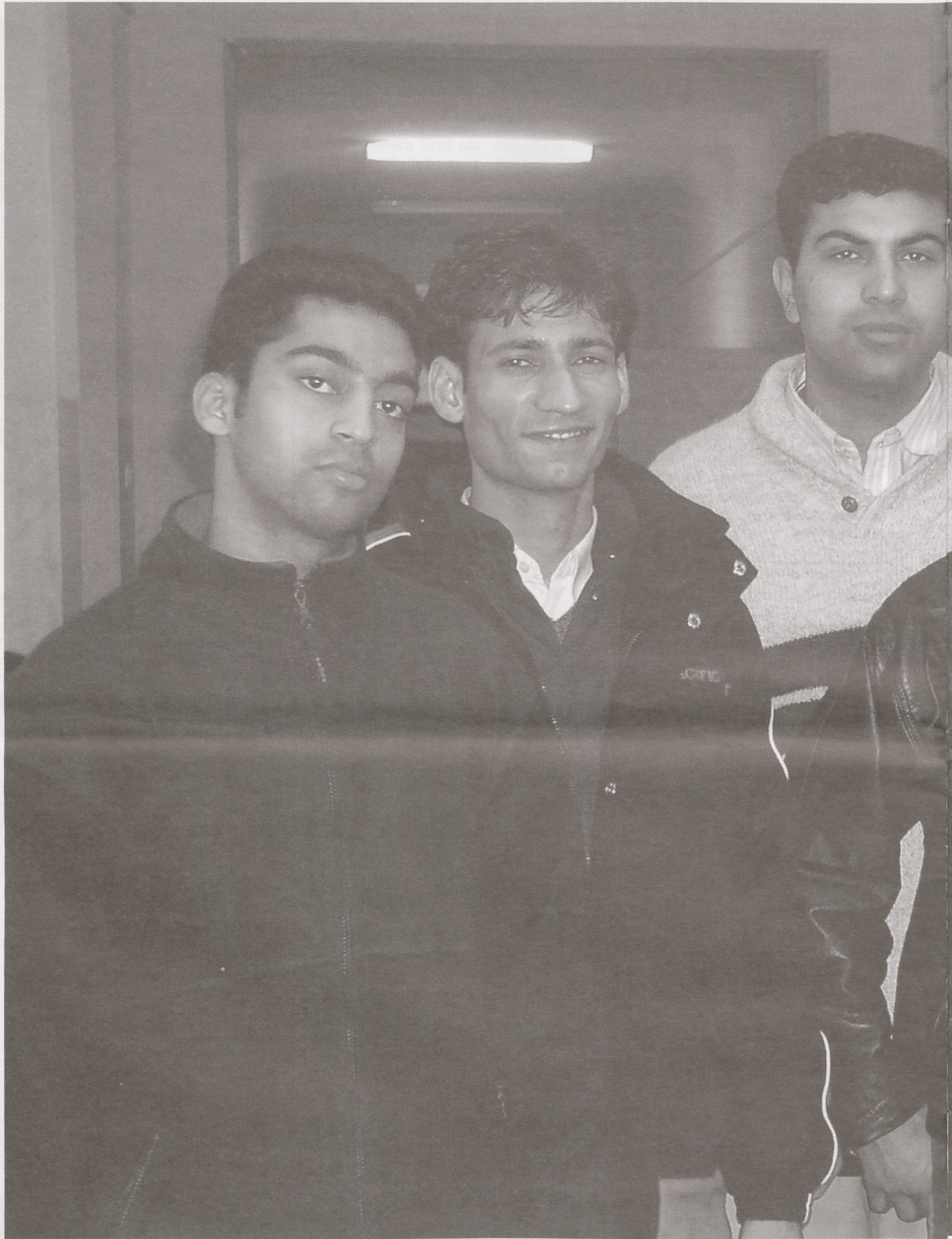
Lovy sõnul on Eestis probleemiks töövõimaluste puudumine, mida olevat neile lubanud EBS India Education. EBSi esindaja Endel Laanvee lükkab aga kuulu kategooriliselt ümber, väites, et EBS ei ole lubanud ühelegi välismaa tudengile Eestis tööd. Lepingutes on selgesõnaliselt tagatud ainult haridus, kuna tegemist on ülikooli mitte töövahendusbürooga. Igal välisüliõpilasel on võimalik Eestis kehtiva seadusandluse järgi taotleda osalise tööaja luba, selleks peab talle olema ülikooli kiri tõestamiseks, et õpingutega on kõik korras ja töötamisega probleeme ei tule. Selliseid kirju EBS india tudengitele ei väljasta, kuna nende õppeedukus ei olevat nii hea. Lovy käest kuulen külla ainult esimest poolt, ehk, et ei anta, kuid mitte põhjust, miks.

Indialastele olevat üllatuseks seegi, kui selgus, et kogu õppeperiood (bakalaureus 3a ja magister 2a) tuleb õppida ühes ja samas ülikoolis. Nende sõnul lubati võimalust poole aasta tagant ülikooli vahetada ja näiteks Soomes või Rootsis teadmisi omandada, saades nii rahvusvaheline Euroopa haridus. Endel Laanvee sõnul on neil see võimalus samaväärselt teiste tudengitega ja ainult ühes kindlas kontekstis — vahetusüliõpilastena, ehk kui oled *top level student* ei ole mingit takistust õppida EBSi partnerülikoolides üle Euroopa.

Soojad sokid ja shokid

EBSi poolt on indialaste kohta aga nurnat nende õppimisharjumuste ja kellatundmise osas. Tiiu Allikmäe kinnitab, et kohe alguses lepiti kokku, et siin ei ole India. Tudengitelt oodatakse õigeaegset loengusse jõudmist ning kodutööde esitamist, mis õppejõudude kinnitusele kahjuks suurel osal puudulik. Magistrite õppekonsultant Silja Mägi olevat oma tudengitega koos käinud kellasid ja kampsuneidki ostmas, et võõramaalastele teistsugusesse kultuurikeskkonda sisseelamist kergendada.

Tundub, et suhtlemises EBSi ja india tudengite vahel on suured käärid. Kumb-

ki pool on veendunud, et käitub õigesti, kuid probleeme tekitavad erinevad ootused üksteisele, mida ei nähtavasti ei ole ühtlustatud. Arusaadavalt on indialastel suur kultuurishokk, kuid samasuguse keskkonnamuutuse elasid üle ka hiinlased ja nagu Endel Laanvee ütleb „mõned said hakkama, mõned ei saanud“ kuid enamjaolt ikkagi võeti keskkond ja siinsed reeglid omaks ning esimesed hiina magistrandid lendasid sel kevadel juba koos kraadiga tagasi. Samas kinnitatakse aga kui ühest suust üle EBSi, et hiina ja india kultuurid on väga erinevad ja sealt ei tasu üldse paralleele otsida, ainult üks ja kindel ühine joon on neil Eestis olles, nad on välismaalased.

Eeltööd just kui oleks aga ...

Kuid kui EBS oli India ja Eesti kultuuride nii suurest erinevusest teadlik, kuidas antud tudengid siin üldse hakkama pidid saama? Indialaste jaoks on peale koolimurede probleeme ka siinses keskkonnas sobiva toidu hankimisega ja Eesti inimesedki ei sära soojusest ja tolerantusest, pigem ollakse vaenulikud ja venelaste eest oskas õppeosakond vaid politseid kaitseks pakkuda. Tõestamiseks EBSi eeltööd ja koostööd räägib Tiiu Allikmäe, et EBSi õppejõududel oli India teemaline koolitus, et välistudengeid paremini mõista, enne nende saabumist mõeldi läbi nende toidu võimalused, kuid uut ema neile siit välja ei võeta.

Kerkinud probleemide peale ütleb Endel Laanvee: „Nojah, eks see ole meile ka omamoodi õppetund“. Ja tundub, et ongi õppetund, sest uued India tudengid on tulemas juba jaanuaris, kuid muutunud on nende vastuvõtmise kord.

EBSi India projekt — tulevik?

Endel Laanvee sõnul võetakse talvel vastu vaid magistrandid ja kas bakalaureusegrupe indialastest üldse veel komplekteeritakse, on kaalumisel. Põhjenduseks magistrantide küpsem iga ja suurem tõenäosus nii suure kultuurimuutusega toime tulla. Kandidateerijate arv on seekord suurem ja kvaliteet parem, neile tehakse täiendav inglise keele test, mis määrab, kas kandi-

tsioon — moonundunud kaja üle lainete? mitte

daat vestlusele pääseb ning lõpuks tuleb oma soovi Eestis õppida põhjendada esees. Seda kõike tehakse valimaks õiged inimesed, kes siin pakutava Euroopa haridusega kaasnevatest raskustest oleksid valmis üle saama. EBSi üliõpilaste rahustuseks kinnitati, et hinnaalandust õppetöös välisstudengitele ei tehta ja kui uustulnuk siinset õppesüsteemi omaks ei võta, ei saa ta siit ka paberit. Suund EBS Education Indiaga pidavat olema aga veelgi India-kesksem, ehk esimest kursust tahetakse tulevikus hakata andma Indias, pärast mille läbimist selgitatakse välja, kes tudengitest tuleb edasi õppima Eestisse ja kes jääb kodumaale. Selline süsteem annaks mõlemale osapoolle võimaluse teist poolt tund-

ma õppida ja uurida, kas too vastab seatud nõudmistele ja ootustele.

Kus haihtunud tudengid on siis?

Endiselt hõljab küsimärk kuulujutu kohal, et ligi 17 India tudengit on kodumaale tagasi suundunud, mida kinnitab siinviibivate indialaste sõna ja ühe õppejõu tähelepanek kadunud õpilaste kohta. Endel Laanvee sõnul ei pea ülikool näpuga järke ajama, kes on kohal ja kes mitte, Hiina magistrantide kogemus näitas, et enamusest käib õppeperioodi jooksul ka mujal Euroopas, nii et Eestist lahkumine ei pida veel näitama kindlat kojupöördumist. Kuigi õppeosakonnal on lahkunud tudengitest kuuldes vastuseks vaid suured sil-

mad on Endel Laanvee sõnul kõlakates veendumiseks esitatud päring EBS Education India esindajale, kes antud küsimusele peaks vastuse leidma ainsast usaldusväärsest allikast ehk tudengite kodudest. Millal küsimus saadeti ja miks vastust veel ei ole, on kirjutajale teadmata.

Liiga palju lahtiseid otsi!

Ikkagi on segane, kes siis ja kas üldse vastutab välisstudengi siinse käekäigu eest, kui isegi nende kadumist ei märgata ja kas välisstudengitele ainsaks toeks saab üldse olla õppekonsultant või üliõpilaste enda poolt töös hoitav International Club? Kas ei peaks olema välisstudengitel eraldi usaldusisikust konsultanti, kes igapäevamuresid

lahendada aitaks ilma piinlikust tekitava kärata? Kuuldavasti on EBSi omavalitsusel kavas talvel saabuvatele välisstudengitele juba oma "tutor" valida. Arusaadavalt tuleb mõlemal pooltel end painutada, arvestada üksteise kultuuridega, kuid ideed ja vorm selle elluviimisest peaks olema ju ikkagi EBSil, kes viiesaja kuuesaja dollarise aastamaksuga indialastele Euroopa haridust jagab. Loodetavasti muutub moonundunud kaja, mida indialased ja eestlased üle lainete teineteisele saavad lõpuks arusaadavaks mõttekäiguks, ning tolerantsus ja mõistvus leiavad lahenduse antud keerdu arusaamadele. Püüame siis ise ka paremad olla ja EBSi au kaitstes olukorrast sõbraliku naeratusega väljapääsu otsida.

Superprodutsendid

Rain Raadla

rain.raadla@ebs.ee

Nicole Kidman, Bruce Willis, Johnny Depp – muidugi teate neid nimesid. Vastupidiselt võibolla Jerry Bruckheimer, Joel Silveri nimedega, mis tõenäoliselt ei ärata suuremat kihku autorattaid kino poole pöörata. Kuigi peaks.

Nicole Kidman, Bruce Willis, Johnny Depp, Julia Roberts on vaid osa nimest, mille peale inimesed ummisjalu kinno jooksevad. Sellel teekonnal kinno peaksid nad järjekordse suurfilmi eest tegelikult tänama produtsente. Just nemad panevad oma initsiatiiviga liikuma filmirattad, leiavad filmistsenaariumks hea idee, palkavad režisöörid, operaatorid ning näitlejad. Annavad endast parima, et kõik laabuks ja kinoekraanile jõuaks järjekordne suurfilm.

Produtsente leidub üle maailma tuhandeid, ent vaid väga vähesed jäävad pinnale ja toodavad superredukaid kassahitte. Ning nende väheste võrdsete hulgas on mehi, kellele elu on natuke võrdsemalt edukust jaganud. Need edukamad kuuluvad kõik SUPERPRODUTSENTIDE ühise nimetuse alla. Selle, miks nad superprodutsendid on, selgitamiseks võtame nad ükshaaval ette, et saaksite ise järeldused teha. Ette rütates mainin ära, et tabelites olevad numbrid on vastavate filmide kogu piletitulu maailmas ning filmide nimed on inglise keeles väärnimõistmise vältimiseks.

Perfektsionist Jerry Bruckheimer

Tema tõusis kõige kõrgemale kohale superprodutsentide hulgas tänu oma erilisele edule nii kinos kui ka televisioonis, millega Joel Silver ja George Lucas praalida ei saa. Televisioonis teeb Bruckheimer ilma sarjadega nagu "CSI: Crime Scene Investigation", "CSI: Miami", "The Amazing Race" ja "Without a trace". CSI seriaalid on kaasakiskuvad lood mõrvarühma uurimistest. Kümnete sarnaste seriaalide hulgas on just CSI meeled jäänud tänu oma läbi mõeldud lugudele ja perfektsele teostusele, mida võib märgata ka tema kinofilmide juures.

Tema CV on väga pikk ja muljetavaldav. Tema kümme parimat filmi oleksid:

1. Pirates of the Caribbean \$630 mil.
2. Armageddon \$555 mil.
3. Pearl Harbor \$450 mil.
4. Top Gun \$344 mil.
5. The Rock \$336 mil.
6. Beverly Hills Cop \$312 mil.
7. Beverly Hills Cop 2 \$277 mil.
8. Gone in 60 Seconds \$240 mil.
9. Black Hawk Down \$167 mil.
10. Coyote Ugly \$119 mil.

Tulevatel aastatel rõõmustab Bruckheimer meid filmidega nagu King Arthur, Pirates of the Caribbean 2 ja National Treasure. Need on filmid, mille eelarved ulatuvad üle 100 miljoni dollari.

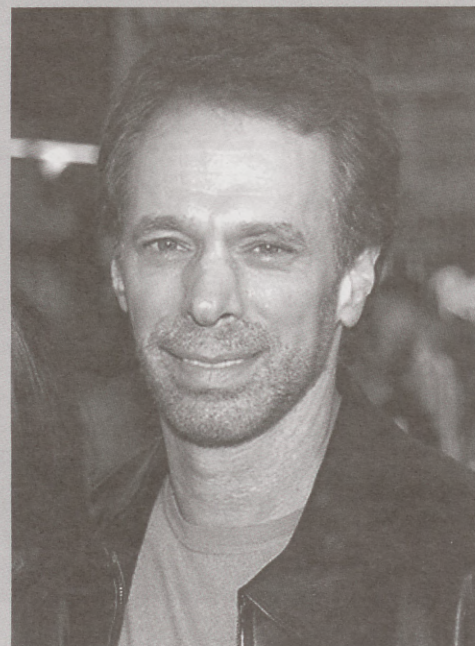
Joel Silver, staar, kes kogub maju

Just seda meest peaksime süüdistama selles, et märulifilmid on nii populaarsed. Juba peaaegu kakskümmend aastat filme produtseerinud mehe esimesteks "suurteosteks" olid "Commando" ja "Predator".

Peale seda on ta endale kuulusust kogunud peamiselt märulifilmide seeriatega tootmisega nagu "Die Hard" ja "Lethal Weapon". Joel Silveri kohta üldteada "tähtsusetu" fakt on see, et talle meel-

Joel Silver on mees, keda võiks tituleerida märulifilmide kuningaks. Vabal ajal tegeleb see härra Frank Lloyd Wrighti poolt disainitud majade kolleksioneerimisega.

Jerry Bruckheimer on parim superprodutsent. Tänu temale omasele perfektsionismile on ta edukas nii filmiäris kui ka televisioonis.

Meile kõigile tuntud Star Warsi produtsent George Lucas pidi kõvasti filmistudiote lävepakke kulutama enne kui Twentieth Century Fox ta jutule võttis.

thriller "Gothika" Halle Berry'ga peaosas. Kuuldavasti oli Halle Berry selle filmi peaosas saanud seepärast, et mainis enda Oscari tänukõnes ära Joel Silveri (aga võibolla on Halle Berry lihtsalt hea näitleja).

Filmimaailma friik George Lucas

Superprodutsentide hulgas teatakse teda üsna tihti "freak" nime all. Kuid suur osa filmimaailma mõjutajatest vastab sellele peale: "Ta on nii rikas, et ta võib "freak" olla". Väidetavalt ulatub tema varanduse koguhind üle 3 miljardi dollari. Peamiselt on tema rahanatuke kokku kogutud Star Wars filmide tootmisest, millede kasumist läheb 90% Lucase taskusse. Oma esimese Star Warsi filmiga käis Lucas kõikide suurstudiote uste taga, kui igalt poolt lükati ta vaikselt mine-ma. Lõpuks halastas Twentieth Century Fox tema peale ja andis talle võimaluse, teades, et film jääb kahjumisse. Ent Star Wars: Episode IV – A New Hope tõusis vaadatuimaks filmiks maailmas ja sealt algas ka George Lucase tähelend. Tema rikkusekarika täidab veelgi suurema kuhjaga 1979 aastal asutatud eriefektide stuudio ILM (Industrial Light and Magic), kus valmivad paljude kassahittide eriefektid. Mainimistväärne oleks tema filmidest üheksa:

1. Star Wars: Episode IV – A New Hope \$798
2. Star Wars: Episode V – Empire Strikes Back \$534
3. Star Wars: Episode VI – Return of Jedi \$476
4. Star Wars: Episode I – The Phantom Menace \$926
5. Star Wars: Episode II – Attack of the Clones \$648
6. Raiders of the Lost Ark \$383
7. Indiana Jones and the Temple of Doom \$333
8. Indiana Jones and the Last Crusade \$494
9. American Graffiti \$115

2005 aasta toob Lucase veimevakast välja filmid nagu tähesõdade seeria viimane osa Star Wars: Episode III ja Indiana Jonesi neljanda seiklusfilmi.

Filmitulemuste järgi kuuluks superprodutsentide hulka ka Steven Spielberg, kuid multitalendina on ta taliselt ka oma superproduktioonide režisööriks. Huvitav tegelane on Kathleen Kennedy, kelle nimega võib seostada erinevate filmide miljardikäibeid. Nimelt on ta osanud välja valida kõikide ülalmainitud produtsentide tulusamad filmid osaledes nendes kaasprodutsendina. Need naised on nii kavalad.

Eestiga paralleele tõmmates kandidaate superprodutsendi nimele Kristian Taska koos oma filmidega "Nimed Marmortahvilil" ning tuleval aastal esilinastuva thrilleri "Täna öösel me ei maga" ja 2004 aasta jõuludeks planeeritud "Martin, uudishimulik kassipoeg" tootjana. Veel seaks üles ka Tõnis Haaveli kandidatuuri "Vanad ja Kobedad saavad jalad alla" komöödiaga ning hetkel töös oleva kahe nimetu filmiga. Haaveli tulevikuplaanidest nii palju, et eelmisel suvel ütles ta mulle, et kavatseb järgmise kuue aasta jooksul valmis saada kümme filmi. Jääme siis ootama.

Kamba peale üht filmi teha polegi tegelikult nii raske, seda enam, et äkki kerib meilgi pinnale mõni Bruckheimer, Silver või Lucas, kel taskud filmitegemisest raha täis ja kellest ma ka hea melega kirjutaks. Aga senikaua, kuni filmi teete käige kinos ja ammutage sealt inspiratsiooni.

dib kolleksioneerida Frank Lloyd Wrighti poolt disainitud maju. Mina kogun näiteks pastakaid.

Tema suuremate õnnestumiste hulka loeksin filmijupid.

1. The Matrix \$460
2. The Matrix Reloaded \$738
3. The Matrix Revolutions \$204
- (esimese viie päeva tulemus)
4. Swordfish \$121
5. Lethal Weapon 4 \$285

6. Lethal Weapon 3 \$319
7. Die Hard 2 \$237
8. Lethal Weapon 2 \$227
9. Lethal Weapon \$100
10. Die Hard \$139

Selleks, et märulifilmid ikka edasi eksisteeriks on Silver üllitamas järgnevatel aastatel huvitavat kooslusfilmi nagu "Alien vs Predator". Vananedes on härra Silver mõistuse pähe võtnud ja varsti kumab eredalt kinoekraanil tema ülihea

Siin ei tohi suitsetada ja seal ka mitte

Tuuli Stewart

Tuuli.Stewart@ebs.ee

Hüpleni suuremaid loike vältides trepi poole, kus salgake kaastudengeid juba ees ootavad kui .... Aaah!!! Köhh, köhh!!! Nüüd juba tuttava, kuid ikka ja alati sama valusalt laksatava piitsahoo-bina tõmban vastu tahtmist sisse paha-vaku sigaretisuitsu, mis kirebelt põletades minu sisikonnas endale teed otsib. Läkastan, ahmin instinktiivselt uue söömu õhku, mis haisva sissetungija leevendamise asemel uue laviini joobnustavat ning pigivat ollust kaasa toob. Viimane hüpe? Ei, pean suu avama ja möödapääsemiseks luba küsima. Kümned silmad pöörduvad hämmeldunult mu poole, kui köhides ja kõõksudes lõpuks ennast ukse ni murrin.

Kas nüüd just nii drastiliselt, aga ligilähedaselt kirjeldaksin oma paljusid peamiselt õhtuseid koolitulekuid EBSi peamajja Lau-teri tänavas. Et mille üle kurdan? Ikka neist troppis ukse ees suitsetajatest räägin, kes meie PEAmaja PEaukse PEAmiseks vaatamisväärsuseks näivad olevat nii hommikul, õhtul kui öösel.

Mis mulle siis ikkagi ei meeldi? Et kas ma pole ise noor olnud ja seda-teist elus proovinud? Et kas hakkab tõelise EBSlase põlvkonnast välja langema ja ajan mingit kibestunud keskealise juttu suitsetamise kahjulikkusest? Kõik võib olla. Pole ma pärispatuta sündinud ega nii lilleke miskit. Olen tegelikult isegi võltsist vabadustundest pläru ette pannud, mis küll viimati palju aastaid tagasi juhtus.

Armas lugeja, ma räägin siinkohal meie kooli näost ja visiitkaardist, mida me iga päev mitte ainult enestele, vaid ka oma külalistele ja lihtsalt majast möödujatele tutvumiseks pakume. Vaatamata soole, vanusele või rassile leiavad ukse ees suitsu tegijad, et need, kelle valikud teiste meeleürituste kasuks on kaldunud või nad lihtsalt muul ajal oma isikliku elu elada arvavad, peaksid armutult ja kohustuslikus korras ikkagi nende valikute osaks saama, mida kadalipuna ülesrivistunud pahvijad pakkuvad. Testimise korras võtku needsamad, kelle suhtes ma selle kirjatüki ebaõiglase näin, enesele näitlikustamiseks miskit, mis neile endile loomult vastik ja vastuvõetamatu. Proovigu nad nüüd kujutleda summa inimesi tegemas sedasamust loomult vastikut ja vastuvõetamatut nende eneste ümber peaaegu et intiimse kontakti läheduses ja püüdku siis aru saada, missugune on tihtipeale see tunne, millega meie kooli uksest sisse astutakse. Ma ei räägi ju kaasuvast rämpsust, poolkustunud konidest, süljelärakatest ja muust, mis lahingu- või lõõgastuspaika maha jääb üldmuljet ilmestama ja kontrastsemaks muutma.

Mitte "minu" vaid "meie probleem

Fair is fair. Olen püüdnud õigluse huvides ja oma silmaringi laiendamiseks intervjuerida popsutajaid nii eesti, vene, kui inglise keeles. Mitte et norida. Lihtsalt huvist elu enese ja nende vastu, kes seal sees. Aga vaata — ei taheta minuga oma mõnused jagada, diskuteerida, mind oponentide või lihtsalt väljakutsele vastata ühti. Tavaliselt kas astutakse sammuke tahapoole ("noh, kas nüüd on parem?"), pööratakse selg ("näe, laululinnukesed kah siristamas") või kustutatakse koni kiiresti seljataga, arva-tes, et ma mõni seatu või kutsutu olen, kel kõrgem võim hilisemate kodutööde hindamise juures või keskmise hinde osas. Ei, ei ole mul miskit võimu või väge te üle. Lihtsalt uudishimu, et miks ja kuidas ja mis alustel. Niisiis, kallid lugeja, ei saa ma Sul-

Täissülitatud ja laiaks litsutud vanu närimiskumme täis peatrepp pole just kõige meeldivam vaatepilt. Sellest hoolimata ei suuda EBS hetkel midagi ette võtta, kuna maja kuulub Imanatale. Suitsuhaisust trepi ees on lootust pääseda alles siis kui maja EBSile kuuluma hakkab.

le öelda, miks see nii on, et mina ja need teised seal asju eri nurga alt näeme ja justkui üle suure külma mere teineteise poole vaatame. Või ei näe me asju erinevalt? Hmh, kes see pime pool siis on, kel nägemisega pahasti? Mina? Nema? Mõlemad?

No nii, kus tegu, seal arvavad. Õnneks pole ma mitte ainuke, kes olukorras probleemi või vähemasti intriigi on näinud. Meie juhid, administratsioon ja omavalitsus otsivad väljapääsu ja alternatiive suitsetamise koondamiseks paslikumasse paika juba mõnda aega. Võib ju olla, et motiivid tulenevad millestki muust, kui pelgas mure meie oma kooli väärrika näo pärast ja/või lihtsalt pisut aupaklikuma suhtumise näitamine neisse, kes sinna sisse astuda võtavad. Võib ju olla, et initsiatiiv tuleneb hoopis Eestimaa karmist kliimast või kitsastest ja suhteliselt ebamugavatest tingimustest neile, kes süütumapoolseid meelemonusid maitsema on tulnud ja painavad koolistressi maandavad. Eks see ole üksjagu tülikas ju iga natukese aja tagant oma platsilt kõrvale astuda, et järjekordest tüütut tulijat mööda lasta. Ja kui väljas peaks veel miskit asja sadama, mida meil ju ikka juhtub, siis on see lausa konkurentsi küsimus, et kes vihma käes, kes räästa all ja kes allatuult, kes pealpool. Eks ole?

Kõrgelennulised plaanid

Plaane on niisiis tarkades ja kohastes peades olnud mitmeid. Näiteks plaaniti mõnda aega tagasi varjualuse ehitamist EBSi parklas garaazide juurde, et viia seesinane sõpruskond ja tema tegevus üle eralda-

tumasse õhkkonda. Miks see siiani teoks pole saanud, pole mulle ega üliõpilaste omavalitsusele tänaseni teada.

Teine alternatiivne või kaasuv plaan on olnud eelkõige tudengite poolt pakutud variant, et EBSi enda siseruumidesse ehitataks hea ventilatsiooniga suitsutuba. Praegu pole selle jaoks midagi ette võetud ja kõik lihtsalt kannatavad.

Kolmas idee, mis ka edasi-tagasi sahisenud on, peaks oma riikalikkusega meeldivalt üllatama ka vanu tegijaid, sest see hakkab patuseid otsima mitte meie eneste leerist vaid hoopis mujalt. Nimelt meie nooremate õdede-vendade EBSi gümnaasistide juurest, mitte kõrgest koolist enesest. Selle kavaluskõne kohaselt pidavat suurem osa suitsetajatest hoopis nooremat sugu koolilapsed olema. Hmh, siis on nõutuseks muidugi mitu korda rohkem põhjust. Näiteks sellest kandist, et millega siis lp. gümnaasiumiema Lee Mets meie kasvulava head mainet põhjendab, millega isiklikku eeskujut annab ja mida parenduseks teha kavatseb. Teisalt, miks peame me oma gümnaasiumi ridu tihendama samade inimestega, kes EBSi endagi auditoriumides õhku ära hingavad? Sest vaadake, need arvatavad gümnaasistid istuvad minu kõrval koolipingis ja me kükitame koos koridoride aknalaudadel kui vennad värvukesed. Millal neil ometi see aeg veel gümnaasiumis käia ja nende noorte inimeste eest kah paha haisu ning tossupilvesid teha? Nii et meie avalike suhete juht Tiiu Allikmäe, kellega sel teemal korduvalt juttu teha püüdsin, peaks gümnaasiumijuhile

proua Metsale ühe karmimat sorti kirja saatma ja kõige eelpooltõstatatu kohta tõsiselt aru pärima.

Ka retnikena käitudes omanikena

Natuke nõrgana kõlas ka lugupeetud Tiiu Allikmäe väide, et olukord pole ju EBSi enda kätes, sest maja ei kuulu meile ja kuni me AS Imantaga piirikive sinna-tänna lohistame, ei saa suurt midagi ära teha. Sügav nõutus minu poolt. Kas nii, et kuni maja ei kuulu tervelt ja täiega meile, pole meil võimalik iseenda näotu käitumise vastu astuda? Mis saab siis sööklakommetest, kõlblast tervitamisest, enese rämpsu ohjamisest ja muust, mis ka ühe koolis käinud inimese ja kogu selle maja juurde iseolevana kuuluma peaks? Kas ka kõik see peaks omandisuhetes ja juriidilistes nõksudes kinni olema või oleme meie ise need, kes oma renditud või siis omatud koolile näo anname ning palge kujundame; ise teistele näitame, kes me oleme või olla tahame, mida endalt ja teistelt ootame ja tänu oma läbilõõgivõimele ka kätte saame?!

Saagem kokku need, kes selleks sobivad ja seatud on; räägime asjad sirgeks ja alustame uut õppeaastat maja ette seatud tervitava lillepoti või lihtsalt puhta trepiga. Ärgem pangem proovile sisenejate kopsumahtu või tülgaustsläve, vaid andkem neile võimalus sirge selja ja oma valitud odööriga end esindada. Andkem võimalus teistele olla sama väarikad ja ise otsustavad kui meie seda deklareerime olevat. Ka retnikena käitudes nagu omanikud, mitte kui pisikesed pinnapealsed.

Dr. Mayrhofer: "HRM can and should be people friendly!"

Geily Marmor

Geily.Marmor@ebs.ee

At the First Human Resource Management Conference I met Wolfgang Mayrhofer, who was one of the main performers at the HRM conference. Because his presentation impressed me I asked him a few questions.

What makes HRM so important for today's management?

If it is true that organisations have to cope with an increasingly turbulent environment that requires rapid adaptation and, in addition, the pressure from the economic system towards greater efficiency is growing, then people become a crucial resource. Without qualified and motivated members an organisation hardly can cope with these developments. In turn, this makes the management of human resources a crucial task for the management of an organisation. However, human resources are different from other resources in a number of ways: they have their own ambitions, they change constantly, they cannot be influenced in a straight and simple way, they react in surprising ways to external and internal stimuli, in other words: they are non-trivial machines, as Heinz von Foerster, one of the great thinkers of systems theory, shows convincingly. Linking the behaviour of these non-trivial machines to the overall organisational goals is a difficult, yet essential task for successful management.

Can HRM be people friendly?

HRM can and should be people friendly, if people friendly means raising the voice for the goals and needs of organisational members. However, HRM is not a substitute for the role of trade unions or works councils. Rather, it has to be an established member of management, ideally represented at the top board of directors, speaking the language of management and being respected by the other colleagues in the board. Only by being an established member of the management group HRM can be successfully act as a bridge between management and employees in the organisation.

Why should HRM be a bridge between management and people?

HR has to satisfy many stakeholders: management above, employees, internal and external customers are the most prominent examples. These stakeholders often belong to different societal sub-systems speaking different 'languages'. For example, management speaks the language of money, employees the language of love and affection etc. This demands translating 'money talk' from management into a language and a frame that employees can understand. At the same time, translation demands arise also in the other direction. Employees' voices can only be made heard at the management level if they are translated into a language and a frame that management understands. Thus, HRM has a bridge building function that no one else in an organisation is likely to take over.

You saw for two days also some Estonian HRM, what are the main differences between Estonian HRM and European HRM?

From what I have seen I see very little difference in terms of tasks and energy devoted to solving these tasks. Likewise, Es-

The main message of Dr. Mayrhofer was that the personnel department should be a bridge between workers and managers, helping them to understand each other.

tonian HRM in many ways seems to be very up to date in terms of HRM tools that are used. Two aspects came to my attention. First, HRM seems to be dominated by females. This is also true in many European countries but in Estonia seems to be the case to an even greater extent. Second, the history and the situation before 1990 seems to play an important role. This is different from the majority of European situations, but again very much like the situation in, e.g., former East Germany.

What do you think will be the future of HRM?

From today's point of view, I would see six major roles of HR in the future.

First, providing problem solving capacity instead of personnel. Traditionally, HR focuses on providing and taking care of employees. In a broader, problem solving perspective there is a shift from the internal, employee centred view to a more general perspective which encompasses people, i.e., all the human and human like resources that are available for a company to create problem-solving capacity and

contributions. This turns the attention to at least two new areas: the flexible or contingent work force, e.g., dealing with people outside standard contracts and classical employee relationships, e.g., newly self-employed, and new man-machine-systems, e.g., using IT to increase HR's capacity.

Second, handling virtual realities. Tools like SAP, virtual reality training simulators, e-recruiting or intranet based travel cost management are just a few examples where electronic systems have 'taken over' and, at least partly, have replaced opportunities and necessities for personal contact. Teleworking allows for a decoupling of work and time/space. All this leads to new tasks for HR – fulfilling its core tasks without constantly having contact with one's employees.

Third, providing an environment where all employees can excel. There is a lot of writing about the 'war for talent' in order to provide the company with the best talent and, hence, with the best results. However, it is full of flaws. Praise of individual stardom implies a tendency towards downgrading the importance of group and over-

all business performance. It does not provide a climate for collaboration and sharing of experience and know-how. In addition, looking for and retaining individual stars requires a special monetary and non-monetary bonus package for them - but: Who comes for money, goes for money! Therefore, the most likely net effect of the war for talent mindset are diminishing teamwork, creating destructive internal competition and retarding learning and sharing of best-practices within the company. Jorma Ollila, Chairman/CEO of Nokia, put the crucial task that way: „How can I build a place where people can excel in their work?“ Instead of focusing primarily or only on the highly talented, HR has to spend a great part of its capacity to build organisational cultures and systems that bring out the best in every employee.

Fourth, acting as translator between employees and stakeholders. I have talked about that already above.

Fifth, skilfully riding the diversity and internationalisation wave. Business processes have become more international and in some cases even global. At the same time, the work force of companies has become more diverse. In Europe, through the European Union the flow of workforce between different member states of the EU has become much easier. Because of general societal developments like changing values, birth rates, roles of women in society etc., the diversity in various dimensions will increase. Instead of clear and stable role patterns with related expectations, work force diversity will increase in terms of gender, ethnicity, age, disability, age, religion, sexual orientation etc. It is important for future HR to take into account these factors. Especially for specific types of tasks, diversity can be strategic leadership asset since it increases the lever available for leaders. On the other hand, higher potential of an international and diverse workforce also faces higher risks, e.g., longer duration of team building, increased probability of misunderstanding, higher amount of latent and overt conflicts or different working values and norms.

Finally, sixth, making constant change meaningful and bearable. The change drivers at the macro level affect organisations and employees, too. They operate in a permanent state of flux. Changes hardly have a beginning or an end, there is little opportunity for internalisation of transitions, the permanent state of transition lends little sense to 'traditional' change schemes like 'unfreeze - change - refreeze'. All in all, assuming old continuities does not make much sense. Going beyond a blind and 'naïve' praise of constant change and making it meaningful and bearable through a careful look at what has to change and what has to remain stable, through de-accelerate where it is necessary is a unique, often not very popular role crucial for sustainable change that should be taken over by future HR.

"People are our key to success!" what does this sentence mean to you?

Sometimes it is an expression of hypocrisy and false public relations trying to create an image about the organisation that is not matched with reality and only part of the 'Sunday speeches' in organisations. Hopefully, it means that people are essential for organisational success and have to be treated accordingly – with respect, dignity and fairness.

Let's do it our way...

Chris Brewster

"As Estonia moves towards joining the European Union it is important that it develops its own approach to Human Resource Management" according to Chris Brewster, Professor of International HRM at the prestigious Henley Management College in the UK. Speaking to Geily Marmor, just after having presented the keynote address at a conference on HRM organised by the Estonian Business School, Professor Brewster re-iterated his main theme that Estonia should learn from the other European countries about trends in modern HRM: but should not copy anyone.

Don't copy American model

Certainly Estonia should not copy the US approach. "According to the Americans textbooks, companies should be as free as possible to manage their employees any way they like, and legislation, trade unions and staff consultation are an interference with that. They also tell us that the best way to manage HRM is for the specialists there to put the interests of the business above everything else. Of course, many successful US companies don't do this. So we should be sure that we don't do that in Europe."

Brewster has just completed editing a new book "HRM in Europe: evidence of convergence" which will come out next year. It is a student text with chapters on HRM in many of the European countries, including Estonia. "It shows that we have an enormous variety of ways of managing people in Europe. Every country has its own way of doing it – it's own basic rights, its own organisation structures, its own trade unions and its own culture" says Brewster. "In all the European countries HR specialists have understood the need to balance different priorities: the interests of the business with the interests of the employees and the wider community."

How to measure people factor?

The problem is that financial and operating results are easy to measure but the people factor is more difficult. Hence, the people factor often takes second place to objectives which can be made more quantitative. Brewster says "this is a problem, but most serious practitioners recognise that the real world is too complex to enable us to reduce everything to numbers. Measuring the cost of, say, a proper consultation system or an investment in training is a bit like measuring the cost of a nation's education system. You can show how much it costs – but you can't show the benefits. People who think

The editor-in-chief of Tudengileht, Geily Marmor, managed to find out from Chris Brewster that American management models should not be adopted by Europeans to easily since differences between the two are significant and might not result in desired outcomes.

education is costly should look at the costs of ignorance! Estonia has, quite rightly, invested in the education of its people even though the benefit cannot be quantified in cash terms – the result is that it is one of the most successful post-communist societies. The same applies to good, participative HRM."

Brewster believes that this balancing of targets gives us in Europe two great advantages. "First, we know that there are many different ways of managing people and that many of them are successful. We do not believe there is only one *best way*. Second, we have the ability not to copy, but to learn from our neighbours."

Estonia needs its own way

Responding to a question about the position of HRM in Estonia, Professor Brewster said that all he knew so far was that the Estonians are very hospitable people. "I do not know enough about Estonia to comment in any detail. Clearly, Estonia is technologically advanced and has been very successful in the last decade or so. Like many of the other ex-communist countries there is some history to overcome, especially in the way people are managed. However, there are excellent levels of education here and some enthusiastic people."

After all, as Brewster puts it, human resources are the difference between

success and failure for any economy. "And for companies, people are their main operating cost item and their main source of innovation and competitiveness. The successful companies are those that concentrate upon getting the most out of their people, by involving them in interesting work and taking account of their views." From his first brief trip to Estonia, Professor Brewster says "I would be very confident that if Estonia can develop its own way of managing people, and not get too worried about following other models, considerable progress will be made over the next few years."

L
L
3
9

Tule ja astu vabal ajal läbi Ilusalongist LL39
Ainult EBSi tudengitele kehtib kõikidelt
teenustelt soodustus 5%

Asume EBSi lähedal Olümpia hotelli kõrval, Lauteri ja
 Liivalaia tänava nurgal, aadressil Liivalai 39

Lisainfo www.LL39.ee või 660 4848
 Avatud E-R: 9-20 L: 10-16 P: suletud

JUUKSUR • KOSMEETIK • MANIKÜÜR • PEDIKÜÜR

B
E
A
U
T
Y
S
A
L
O
N

Miks suusatajad ei tee viimast laskumist

Lugu verest lumel, jumalikust tervisehoiust Austrias ja põrgulikust kindlustusest Eestis

Jüri Saar

Jyri.Saar@ebs.ee

Kõik, kes on sattunud ruumi 205 ja sealt ISIC kaarti soovinud omandada on tõenäoliselt kohanud Kristina Brikkerit — abivalmit noort neiut, kes tavaliselt rahvusvahelise üliõpilaskaardi kohe vormistab ja tagasihoidliku 75 krooni eest tudengile ulatab.

Vähesed aga teavad, et tegu on kirgliku mäesuusatajaga, kes vähemalt kord aastas harrastuskaaslastega klubist Skifun (www.skifun.ee), ühe korraliku suusareisi Eestist välja ette võtab. Reis on kujunenud armastatud traditsiooniks ning möödunud talvel oli sihtpunktiks Söldeni nimeline linn Austria alpides, kus nauditi mõnusat lund, häid nõlvasid ja toredat seltskonda kuni viimase päeva viimase laskumiseni.

Viimane ja valus

“Suusatajatel on ütlus: “viimase päeva viimast laskumist ära tee!” ütleb Kristina ja tema nägu tõmbub naerule, sest tema ikkagi tegi viimase päeva viimase laskumise ning oleks selle tõenäoliselt õnnelikult lõpuni viinud, kui poleks olnud ühte natuke hoolimatut lumelaudurit. Kristinast möödudes, tegi noormees aga mingi valearvestuse ja sõitis talle hoopis otsa.

Kristina ise tuletab intsidenti mõtisklevalt meelde ja lisab, et kuigi tal oli esialgu väga valus, arvas ta, et see oli põrutus kukumisest. Kui ta aga lumel enda punast verd märkas mõistis ta, et püsti tõusmine ei pruugi kõige parem idee olla.

Nagu selgus hiljem oli lumelauduri laua kõige teravam kant Kristinat põlve tagant tõsiselt vigastanud — lõiganud läbi suusakostüümi, naha ja lihase — peaaegu luuni välja. Lugu oleks võinud saada märksa traagilisema lõpu, kui mööda poleks sattunud suusatama arst, kes lahkest enda abi pakkus kuni mäeabi oodati. Kuskil kõige selle segaduse keskel, lisab Kristina, “vaatasin jalga ja mõistsin, et järgmine päev ma koju ei sõida.”

Ta teeb jutus väikse pausi ja lisab mõtlikult, et sellistel hetkedel on sõprade tugi ja mõne eestlase hääl kõige rahustavamad.

Veriselt lumisel nõlval

Kui verejooks oli peatatud oli mäeabil selge, et Kristina vajab abi, mida keegi ei mäe peal ega mäe all talle pakkuda ei suuda. Kuna vigastus takistas ka tema pikemat transportimist, siis sõidutati ta kelguga helikopteri juurde, mis ta lähimasse haiglasse viis.

Haiglasse jõudes sõidutati vigastatu kiiresti röntgenisse, kus aga ootas ees järjekord. Lumised nõlvad olid nii mõnestki entusiastist mõneks ajaks sandi teinud, kes hoidis pead, kes kätt, kes selga — arstidel Söldenis suusahooajal igav ei hakka.

Viis tundi hiljem oli aga operatsioon tehtud ja Kristina silmad nägid enda jalal esimest korda kipsi, millest sai järgmiseks neljaks nädalaks tema jala parim sõber.

Haigla nagu paradisi

Kristina tuletab haiglat meelde ainult heade sõnadega rõhutades personali sõbralikust ja menüüd, “kolmapäev oli kalapäev” ei saa ta naeratades jätta mainimata ning lisab, “tore oli, kuid mitte nii tore, et oleks sinna tahtnud jääda.”

Võiks arvata, et sellega on Kristina lugu peaaegu räägitud kui poleks ühte väikest “aga”-t. Nimelt oli Kristinal ühe suurima Eesti kindlustusfirma tervisekindlustus, mis kahjuks tähendas tema jaoks alles uute probleemide algust.

Peaaegu jalata: tänu lumelaudurile, kelle laua terav kant oleks Kristina jala peaaegu Austria lumistele nõlvadele jätnud sai EBSis õppiv tarmukas neiu kogeda puusani ulatuvat kipsi ja kindlustuse “kliendisõbralikust”

Kindlustus nagu põrgu

Siinkohal muutub Kristina natuke tõsisemaks, sest nagu selgub tema jutust on kohalikel kindlustusfirmadel veel palju õppida klienditeeninduse kohalt. Kui sakslasest ja hollandlasest palatikaaslastel said juba paari päevaga tagasi koju, siis Kristina pidi haiglas viiepäevase tervelt kaheksa päeva ja seda sugugi mitte puhates ning jalga ravidest vaid hoopis kindlustusfirma telefoniteel asju ajades. Eestlaste lohakus ja täielik ükskõksus olid eriti kontrastsed sakslaste ja hollandlaste kindlustusfirmade ülihooolika käitumise taustal.

Kui sakslasi viis kodumaale haigete/vigastatute transportimiseks ümber ehitatud lennuk, siis meie kindlustusfirma üritas

Lumelauduri laua kõige teravam kant Kristinat põlve tagant tõsiselt vigastanud — lõiganud läbi suusakostüümi, naha ja lihase.

Kristinat esialgu bussi peale sokutada vaadatamata sellele, et tal oli jalg säärest puusani kipsis. Kui idee “geniaalsus” lõpuks selgeks sai, broneeriti neiuale siiski koht lennukis.

Iga vähegi mõtle inimese mõistab siinkohal, et kui jalg on terves ulatuses kipsis, siis võib põlve painutamise ainult unistada nagu ka ühele istekohale mahustumisest. Tundub, et Eesti kindlustusfirmades hoitakse vähegi mõtle inimesed aga klienditeenindusest eemal.

See ei olnud aga Kristina jaoks sugugi ainuke probleem, sest ainuüksi dokumentatsiooni vormistamine võttis mitu mõttetut päeva ja kui kindlustuses poleks tuttavat olnud, siis oleks tõenäoliselt Austria haiglavoodis tulnud veel teinegi nädal veeta.

Suusataja soovitus

Tänaseks on Kristina juba täielikult paranenud ning ruttab trepist üles ja alla nagu

polekski midagi juhtunud. Enda õnnetuses ei taha ta eriti kedagi süüdistada ning tunneb talle otsa sõitnud lumelaudurile isegi natuke kaasa.

Kuigi 52 000 krooni suurused haiglakulud on kindlustusfirma hüvitanud probleemideta ei saa Kristina jätta ütlemata, et järgmisel korral “valin kindlustust väga hoolikalt!”

Mida on aga tervest sellest loost õppida? Kindlasti seda, et tervisekindlustus võib tunduda tüütu ja mõttetu, kuid õnnetus ei hüüa tules ja tehtud investeering võib ennast mitme kordselt ära tasuda.

Lisaks soovib Kristina teistel suusatajatel mõelda, “kindlustusele, kus SINU vead makstakse kinni” ja pärast väikest mõttepausi poeab vist küll igale inimesele niigi selge “alati austa kaassõitjaid” enda jutu lõppu. Igal juhul topelt ei kärise.

Kuidas on aga Kristina suhtumisega mäesuusatamisesse? Vastus on rõõmsalt enesekindel: “Ei jõua oodata, millal jälle suusatama saan!”

“kolmapäev oli kalapäev”